yeni tiyatro

ISSN: 1307 - 6965
www.yenitiyatrodergisi.com

Şubat 2023
Sayı: 160
Yıl: 16
Fiyatı: 25 TL / **Taahhütlü fiyatı:** 40 TL

Yayın Türü: Yerel Süreli
İmtiyaz Sahibi: Ömer Göktaş
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni:
Erbil Göktaş

Hakem Kurulu:
Prof. Dr. Semih Çelenk, Prof. Dr. Ayşe Didem Uslu, Prof. Dr. Sema Göktaş, Prof. Dr. Erhan Tuna, Dr. Öğr. Üy. Erbil Göktaş, Doç. Dr. Funda Özşener, Dr. Öğr. Üy. Gülayşe Temeltaş

Yayın Kurulu:
Erbil Göktaş, Sema Göktaş, Funda Özşener, Ufuk Aşar, Erhan Tuna, Turgay Yıldıran, Yetkin Yüksel, Mete Çubukçu, Gülçin Üstüntaş, Avaşin Yorulmaz, Ceren Olpak, Mustafa İri, Seray Gözler, Mahmut Topçu

Hukuk Danışmanı:
Av. Hülya Göktaş

Organizasyon Sorumlusu:
Dalya Uçankuş

Reklam Direktörü:
Mustafa İri
Telefon: +90 534 656 45 03

Dış İlişkiler Koordinatörü:
Serhat Günay

Yurtiçi Temsilcilikler:
Adana: Mustafa Bal, **Ankara**: Mustafa Takmaz, **Antalya**: Hasan Kollez, **Aydın**: Emel Selek, **Bartın**: Zafer Gecegörür, **Bitlis**: Gökmen Okdayan **Bursa**: Nergiz Acar, **Çorum**: Mustafa Taşkıran, **Erzurum**: Selim Cinisli, **Eskişehir**: Güney Merve Uysal, **Gaziantep**: İbrahim Yılmaz, **İzmir**: Ufuk Aşar, **Karadeniz**: Umut Şahin, Erdal Karakurt, **Kayseri**: Hülya Göktaş, **Kocaeli**: Yetkin Yüksel, **Kütahya**: İbrahim Vehbi Atabay, **Muğla**: Nafize Çetin, **Mersin**: Mustafa İri, **Ordu**: Yasin Akyüz, **Sakarya**: Kadir Akbulut, **Uşak:** Murat Çubukçu, **Van**: Sabri Şenol

Yurtdışı Temsilcilikler:
Almanya: Şener Bağ, **Avustralya**: Tommy Murphy, **Fransa**: Georges Daniel (Coşkun Tunçtan), **Hollanda**: Şaban Ol, **İngiltere**: Meral Karamuk Uğurşan, **İsviçre**: Elmas Uzun, **Kanada-ABD**: Mahmut Şenol, **Litvanya**: Simona Orinska, **Romanya**: Cristina Modrenau, **Ukrayna**: Özgür Kısır, **Yunanistan**: Evdokimos Tsolakidis

Dizgi:
Muhammed Furkan Altınkaynak
Telefon: +90 545 905 4238

Fotoğraf Editörü:
Yavuz Yılmaz
Bora Elber

Yeni Tiyatro Dergisi:
Kemalpaşa Mah. Cumhuriyet Cad. No: 66, Petan İşhanı, Kat: 2/11, İzmit/Kocaeli

İletişim:
Telefon: 0 216 334 89 75 / 0533 552 76 09
E-posta: erbilgoktas@hotmail.com
İcadiye Mah. Sofracı Sok. 8/8 Kuzguncuk-Üsküdar-İstanbul

Baskı:
Akademi Ajans Matbaa
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok, No: 230 Topkapı/İstanbul

Yeni Tiyatro Dergisi 16 Yaşında...

İÇİNDEKİLER

Sunuş/2
Geçmiş Olsun Güzel Ülkem
Erbil Göktaş

Haber/3
"KÜN" Tatbikat Sahnesi'nde Prömiyer Yaptı

Eleştiri/4
Burada Bir Fosforlu Var!
Oğuz K. Oğuz

-ZÜLAL AKSOY DOSYASI 2-

Anma/11
Zülal İçin...
Efdal Sevinçli

Anma/13
Şiir ve Tiyatronun Koynunda Bir Yaşam: Mustafa Zülal Aksoy
Metin Belgin

Anma/17
Üst Kattaki Oda
Serap Işık

Makale/19
Gerçekçilik ve Dışavurumculuk Akımlarının Büchner'in Woyzeck Oyunundaki Yansımaları
Sarper Saydam

Haber/23
Alanya Sokak Tiyatrosu
Yetkin Yüksel

Haber/25
Cafe De Kabare

Söyleşi/27
Gaye Alacacı: Lal Bitmeyen Bir Hikayedir
Mustafa İri

yeni tiyatro

GEÇMİŞ OLSUN GÜZEL ÜLKEM

Bu büyük yıkımın içinden tiyatronun ışığı ve iyileştiren gücüyle çıkacağız...
Bu uzun soluklu “büyük” mücadelede tiyatro sanatı en büyük yardımcımız olacaktır.
Maddi, manevi bütün yaraların sarılmasında tiyatro da üzerine düşenin daha fazlasını yapmak zorundadır.
Tiyatro sadece bir eğlence aracı değildir; çağımızın “kahredici”;ve “yıkıcı” ruhuna karşı tiyatronun da tarihsel ve toplumsal görevleri vardır ve bu görevler bu yüzyıla damgasını vuracaktır.
Tiyatro sanatı görev başına!!!

Erbil Göktaş
Genel Yayın Yönetmeni

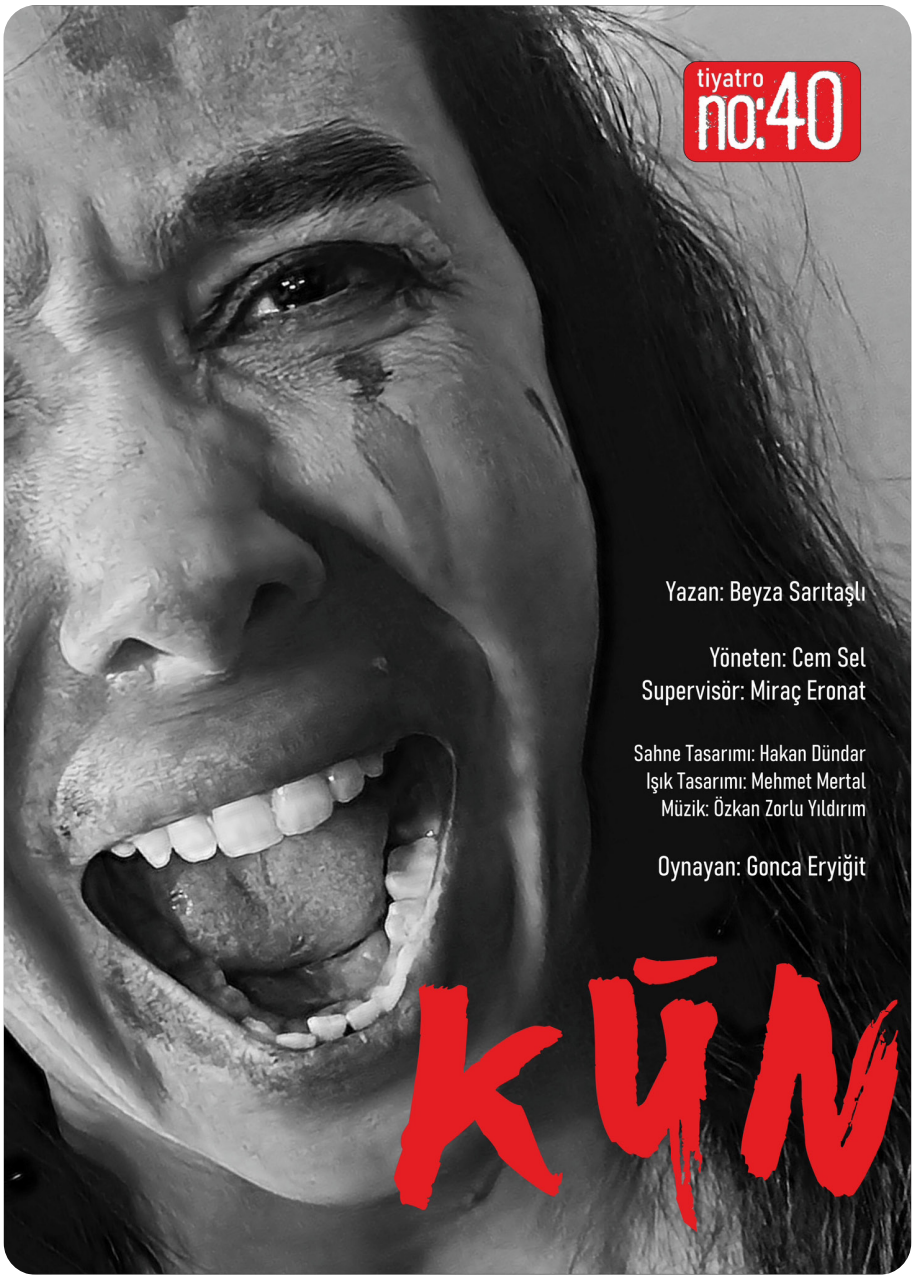
“KÜN” TATBİKAT SAHNESİ’NDE PRÖMİYER YAPTI

Hepimiz bizi delirtecek küçük şeylerin arasında geziniyoruz. Evde, okulda, sokakta, işte ve duygusal ilişkilerimizde maruz kaldığımız haksızlıklara ve üzerimize yapıştırılan yaftalara rağmen masumiyetimizi ve akıl sağlığımızı koruyarak yaşamaya çalışıyoruz. Peki ya bir gün bunu başaramazsak? Bizi boğan ve hayatımızı zorlaştıran, bir araya gelerek dev bir canavara dönüşen binlerce küçük “şey”i bir anda öldürmeye kalksak.

Üstelik modern toplum bize bunu yapabilmemiz için “delilik” gibi korunaklı bir zırh vermişken hem de…

Kün, maruz kaldığımız tüm haksızlıklara ve bize kendimiz olabilmemiz için küçük de olsa bir alan açmayan dünyaya karşı açılmış isyan bayrağı.

Benliğimizi elimizden alan her şeyi kurban ettiğimiz ve ne katilin ne de maktulün önemi olmayan bu cinayet hikâyesine siz de davetlisiniz. Kün bizi bazen işlemek istediğimiz cinayetlerin dünyasına doğru yolculuğa çıkartıyor.

BURADA BİR FOSFORLU VAR!

OĞUZ K. OĞUZ

Fosforlu Cevriye!
Suat Derviş'in 1944-1945 tarihleri arasında bölüm bölüm okuyucu ile buluşmuş ve ardından ilk defa 1968 yılında tüm bölümleri bir arada kitap olarak yayımlanmış romanıdır.

Romana ve bağlantılı olarak sanatsal üretimlere geçmeden önce gazeteci ve yazar Suat Derviş'e göz atalım:
Suat Derviş ya da tam adıyla Hatice Saadet Derviş. 1903-1972 yılları arasında yaşamış Türk gazeteci ve yazar. Varlıklı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Çocukluk yıllarında duyduğu yazma isteğinin önüne geçemeyen Derviş'in ilk şiiri de, 1918 yılında çocukluk arkadaşı Nâzım Hikmet sayesinde Alemdar gazetesinin edebiyat ekinde yayımlandı. Magazin niteliğinde bir ayrıntı olsa da, şair Nazım Hikmet'in 1920'de 'Gölgesi' adlı şiirini Suat Derviş'e ithafen yazdığını satırlara ilişti-relim. Ünlü şairin o dönemde Derviş'e ilgi duyduğu da iddialar arasında.
İlk romanı 'Kara Kitap' 1921 yılında basıldı. 1923'te yazdığı 'Hiç Biri' romanını, Ne Ses Ne bir Nefes (1923), Bir Buhran Gecesi (1924), Fatma'nın Günahı (1924), Gönül Gibi (1928) ve latin harfleri ile yazdığı ilk eser olan Emine (1931) romanları izledi. 1925'te ilk hikâyeleri Almanca'ya çevrildi.
İlk romanını yayımlandığı sırada Alemdar gazetesinde çalışan Derviş, 1923 yılında Lozan Konferansı için görevlendirilen gazeteciler arasında yer aldı. Eğitim almak üzere gittiği Almanya'da, uzun yıllar yaşayan ve gazeteci olarak görev yapan deneyimli yazar, 1932 yılında babasının ölümü üzerine Türkiye'ye döndü.
Aylık edebiyat ve magazin dergisi Resimli Ay ile sol görüşlü basınla tanışan usta kalemin, 1937'de Sovyetler Birliği'ne yaptığı gezi, düşünce dünyasını etkiledi ve artık toplumcu-gerçekçi bir edebiyat anlayışına yöneldi. Derviş'in yaptığı röportajlar ve yazdığı yapıtlar arasında kurduğu ilişki, verdiği röportajda net olarak görülmektedir.

"Gazetecilikte yaptığım röportajlar, beni hayatın gerçekleriyle çok karşı karşıya getirdi. Ben gazeteci olduktan sonra gerçekçi eserlerimi yazmaya başladım."

Suat Derviş'in siyasi görüşleri, ilk üç evliliğinin (Sey-

fi Cenap Berksoy, Selami İzzet Sedes, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu ile) ardından 1941 yılında Türkiye Komünist Partisi (TKP) genel sekreteri Reşat Fuat Baraner ile yaptığı evlilik ile pekişti. Görüşleri ve içerisinde yer aldığı siyasi faaliyetleri nedeniyle dönemin Türkiye'sinde eşi ile birlikte oldukça sıkıntılı zamanlar yaşadı. Ülkede yaşanan siyasi değişkenlerin etkisiyle bir dönem yurt dışında yaşadı. Ülkeye dönüşünün ardından ömrünün sonuna kadar sakıncalı listesinde yer aldı. 23 Temmuz 1972'de Kasımpaşa Askeri Deniz Hastanesi'nde, şeker hastalığının vücudunda yarattığı hasar sonucu yaşamını yitirdi.

Derviş, yaşamı boyunca Fosforlu Cevriye ve Ankara Mahpusu başta olmak üzere otuza yakın roman, pek çok hikâye, makale, eleştiri yazdı ve çeviriler yaptı. Aynı zamanda, kadın hakları ve demokrasi alanlarında mücadele etmiş bir aktivisttir.

1937 yılında yazı dizisi formatında yayımlanan 'Bu Roman Olan Şeylerin Romanı' adlı yapıtında, görüşlerindeki değişimin ilk yansımaları net olarak hissedilmiştir.

Yazımıza neden olan 'Fosforlu Cevriye' romanına dönecek olursak;

Sovyetler Birliği'ne gitmeden önceki dönemde çalıştığı gazetelerde, her gün bir röportaj, bir söyleşi ya da bir anket yapmak için İstanbul sokaklarını karış karış gezen yazarın hayata bakışında, toplumu algılayışında değişiklikler oluşmaya başladı. Suat Derviş, gazete için "İstanbul'un Altında Kimler Yaşıyor?" isimli yazı dizisini hazırlamak için, bir rehber eşliğinde gece yarısı Galata ve civarının tehlikeli yerlerini gezerken, kumar oynayan, esrar içen insanlar gördü. Hazırladığı "İstanbul Halkı Nerelerde Otururlar" adlı yazı dizisinde mağara kovuklarında, cami avlusunda, kulübede, tabutta ve teneşir deposunda yaşayan insanları anlattı. Bekâr erkeklerin kaldığı Sultan Odaları'na ve Taşhan'a da uğradı. Toplumda öncelikle kadınlara, çocuklara ve işçilere değer verilmesi gerektiğine inandığından bunlarla teker teker görüşme yaptı. Sorunlarını dinleyerek devletin ve toplumun dikkatini bu yöne çekmeye çalıştı. 1937 yılından sonra hemen hemen her romanında röportajlarında ele aldığı konuları, kitaplarında ve yazılarında kullandı. Yazarın kaleme aldığı Fosforlu Cevriye adlı romanı, yaptığı röportajlar ve söyleşilerle birlikte ele alındığında farklı anlamlar kazanır.

Fosforlu'nun hikayesi, 1930'larda İstanbul'un Galata semtinde yaşayan sokak kızı Cevriye'nin polisten kaçan bir adama olan aşkını konu alıyor. Sade bir dille yazılmış yapıtta toplumun farklı sınıflarından insanlara yer veriliyor. 1944-1945 yıllarında yazı dizisi olarak yayımlanan roman, "Karakolda Ayna Var", "Kız Kolunda Damga Var", "Gözlerinden Bellidir Cevriyem" ve "Sende Kara Sevda Var" olmak üzere dört bölümden oluşuyor.

1959 yılında Fosforlu Cevriye adıyla filme alınmasının

ardından 1968 yılında May Yayıncılık tarafından kitap olarak basıldı. 1969 yılında da 'Bana Derler Fosforlu' adıyla ikinci kez filme alındı.
Yazar, romanını 1972 yılında senaryolaştırıp oyuncu Gülriz Sururi'ye ithaf etti. Yapıt, uzun bir gecikmenin ardından nihayet 2008 yılında müzikale dönüştürülerek, Gülriz Suriri yönetiminde Ankara Devlet Tiyatroları tarafından sahnelendi.

Tabii bu 'mutlu son'un da başlı başına ilginç bir hikayesi var.

2008 yılında sahnelenen oyunun tanıtım kitapçığında yer alan bilgilere göz attığımızda; Suat Derviş, 'Cevriye' rolü için Gülriz Sururi'nin rolü üstlenmesi konusunda bir kaç kez ricada bulunmuş, genç oyuncuda oyun metnini göndermesini rica etmiş. Derviş, henüz yazılmadığını söylediğinde, romanı rica etmiş. Romanın henüz Türkçe'ye çevrilmediğini öğrendiği zaman da, çevirisi tamamlandığında rica etmesi konusunda tepki göstermiş.

Sururi, aradan geçen bir kaç yılın ardından kitabı okuduğu zaman, Cevriye'nin hikayesinden çok etkilenerek Derviş'in kapısını çalmış. Romanın oyunlaştırılması için başta Haldun Taner olmak üzere dönemin önemli tiyatro yazarlarına götürülmesine karşın sonuç alınamamış. Sururi'nin kişisel çabaları sonuç vermeyince, fikir aşamasının ötesine geçemediği için proje iptal olmuş. Bir yıl sonra Suat Derviş'in yaşamını yitirdiği dönemde, Sururi'de zamanın etkileriyle 'Fosforlu' rolünü oynayacak yaşı gerisinde bırakmış. Sonrasında oyun tozlu raflardaki yerini almış.

Ta ki 40 yıl sonra, Suat Derviş hakkında bir biyografi yazmak için kapısını çalan bir araştırmacı sayesinde konu yeniden gündeme gelirken, yazara karşı kendisini borçlu hisseden Sururi, ertesi gece oyunu yazmaya başlamış. "Madem ki kimse yapamıyor, ben yaparım" diyerek, 1.5 ay gibi kısa bir süre içerisinde şarkı sözleriyle beraber oyunu tamamlamış.
Oyun müzikleri için Attila Özdemiroğlu'nun kapısını çalan sanatçı, aldığı yanıtla beraber işe koyulmuş ve dönemin Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgin'e, "Edebi kurulunuza bir oyun göndermek istiyorum ve eğer kuruldan geçerse de ben yönetmek istiyorum" ifadelerinin yer aldığı bir mektup göndermiş. Oyun, kurulun aldığı 'oy birliği' kararı ile kabul edildikten sonra hazırlıklarını tamamlayarak 2008 yılında Ankara Devlet Tiyatrosu sahnelerinde tiyatroseverlerle buluştu.
Gülriz Sururi'nin uyarladığı ve yönetmenliğini üstlendiği müzikalde, 'Fosforlu Cevriye' rolünde genç oyuncu Feray Darıcı başarılı bir performansa imza attı.
Sururi, ünlü yazarın 40 yıl önce oyunu kendisine ithaf ettiğini, yazara karşı borcunu ödediğini ve ilk defa gerçek Cevriye'nin bu oyunla ortaya çıktığını açıkladı. 27 oyu-

ncunun yer aldığı müzikal, kayıtlara geçen en kalabalık yapım olarak öne çıkıyor.

Fosforlu'nun şansı yaver gitti. Bir sonraki durağında Tiyatrokare ile yolu kesişti. Bu kez Tuncer Cücenoğlu uyarlaması ve Serkan Üstüner rejisi ile sahneye taşındı. Ayça Varlıer, 'Fosforlu Cevriye' rolü ile 'Yılın En Başarılı Müzikal/Komedi Kadın Oyuncusu' ödüle uzandı.

10 Aralık 2015 yılında yazılan müzikalin dünya prömiyeri, 2016 yılında Tiyatrokare tarafından gerçekleştirildi. "Fosfolu Cevriye (İstanbul Sokakları)" Tuncer Cücenoğlu'nun Suat Derviş'in "Fosforlu Cevriye" romanından yola çıkarak yazdığı ama kendinden çok şey kattığı, neredeyse özgün bir müzikal. Oyunda yer alan Suat Derviş karakteri, oyunun hem yazarı hem de Fosforlu Cevriye'yi canlandıran kişidir ve bütün olaylar onun gözünden yansıtılmaktadır.

Suat Derviş'in en büyük arzusu, bu yapıtın yayımlanmasından öte, bir 'müzikal' olarak oyunlaştırıldığını görmekti. Bunun için görüştüğü ilk kişi genç oyuncu Gülriz Sururi olmuştu. Gülriz Hanım'ın da arzusu oyunu Şehir Tiyatroları'nda sahnelemekti.

2022 yılında tüm dilekler gerçeğe dönüştü. "İstanbul'un ta kendisi" olarak tanımlanan Fosforlu'nun hikâyesi, evi bildiği İstanbul'da ve Şehrin Tiyatrosu'nda, yazarın ölümünün 50'nci yılında prömiyerini gerçekleştirdi. 'Fosfolu Cevriye' tüm görkemi ile 2 Kasım 2022 Çarşamba günü Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi'nde sahnelenmeye başladı.

İBB Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yöneteni Ayşegül İşsever, prömiyer gecesinde yaptığı konuşmada "Suat Derviş ile 16 yaşında tanıştım. Fosforlu'yu o yaşlarda okuduğumda çok etkilenmiştim. Gençlerin bu hikâyeyi dinlemesini çok istedim. Ve yeni sezonda, Fosforlu Cevriye'yi gündemimize alarak, İstanbul'a bir müzikal kazandırmış olmaktan son derece mutluyuz" dedi.

İBB Şehir Tiyatroları, saygı duruşu niteliğinde bir yaklaşımla, Gülriz Sururi uyarlamasını esas aldıklarını açıkladı.

Sururi'nin uyarladığı oyun, Yelda Baskın yönetiminde Gökhan Aktemur dramaturgisi ile izleyicilerle buluştu.

Müzik ve bestesini Oğuzhan Balcı'nın, dekor tasarımını Barış Dinçel'in, kostüm tasarımını Tomris Kuzu'nun, ışık tasarımını Kemal Yiğitcan'ın, efekt tasarımını Yunus Nalcı'nın, koreografisini Maral Ceranoğlu'nun, orkestra şefliğini Hakan Elbir'in yaptığı, fotoğraflarını Ahmet Çelikbaş'ın çektiği oyunda; Ayşe Günyüz Demirci, Aybar Taştekin (Berk Samur), Besim Demirkıran, Binnur Şerbetçioğlu, Ceysu Aygen, Çağatay Palabıyık, Elif Verit, Emre Yılmaz, Hakan Örge, Irmak Örnek, Nur Saçbüker Otan, Samet Silme, Tuğrul Arsever, Yağmur Damcıoğlu Namak, Yunus Erman Çağlar, Zeynep Ceren Gedikali rol alıyor.

Fosforlu'nun ruhunu ele geçirdiği sıradaki isim Irmak Örnek olurken, genç oyuncuya; Binnur Şerbetçioğlu, Tuğrul Arseven, Çağatay Palabıyık, Nur Saçbüker Otan ve Yağmur Damcıoğlu Namak gibi başarılı oyuncular eşlik ediyor.

Oyunun öne çıkan başlıkları arasında; yönetmenin sahneleme yaklaşımı, tamamı yenilenmiş müzikal parçaları ve oyunun dinamizmine katkı sağlayan hareketli dekor tasarımı yer alıyor.

Müzikalin yönetmenliğini üstlenen Baskın'ın oyuna dair verdiği bir demeçte, "Oyunu çalışmaya başladığım an'dan itibaren hayalim, yapıtı çağdaş bir yorumla sahnelemekti. Müzikalde nostaljik bir filtre kullanmaktansa, tam da temsil anında yaşayan, izleyiciyi de kapsayan bir evren yaratmayı tercih ettim. Müzik, dans, ışık, dekor ve kostüm tasarımını çalışırken, zemine yerleşen değil, dinamik bir şekilde yükselen bir oyun yapmak istedim. Diğer yaratıcı tasarımcılarla bu doğrultuda çalıştık. Müzikleri besteleyen Oğuzhan Balcı ile çalışmak istememdeki en büyük nedenlerden biri, onun Batı ve Alaturka sound-

larını (müzik tarzları) birleştiren bir müzisyen olmasıydı. Besteleriyle kurmak istediğim oyunun dünyasına çok büyük katkı sundu. Ayrıca oyundaki sahne geçişlerini; dekor, ışık, müzik ve dansları kullanarak birer sahne gibi çalıştık. Ben genelde sahne geçişlerinde blackout (karartma tekniği) kullanmayı tercih etmem. Sahnede bir ekip işi izlemek adına da, Fosforlu'nun etrafındaki oyun kişilerini, oyunun vazgeçilmez bir parçası haline gelmesi için çalıştık." ifadelerini kullandı.

Yönetmenin sahne yaklaşımına, oyunu izlediğiniz esnada bire bir doğrudan tanık oluyorsunuz. Müzikle bütünleşmiş görsel bir şölen ve ekip oyunu ruhuna uygun bir oyuncu yerleştirmesi göze çarpıyor.

Yelda Baskın'ı, kurucuları arasında yer aldığı 'Oyun Havası' topluluğunun ilk yapımı olan, 'D Blok D:7' ile (yazar ve yönetmen) sanat yolculuğuna tanık olduğum günden bugüne, çalışmalarını yakın plan takip ediyorum. Başarı çizgisini her çalışmasında yukarı taşıyan değerli bir tiyatro insanı. İlk kez yönettiği müzikal çalışma ile özgeçmişinde önemli bir eksiği tamamladı. Geçtiğimiz dönemin ödüllü yapımı 'Yaftalı Tabut' ile daha geniş kitlelere ulaştı. Türk tiyatrosu artık belirgin izleri olan değerli bir yönetmen kazandı.

Irmak Örnek'i ilk olarak 2012 yılında İBB Şehir Tiyatroları yapımı 'Zengin Mutfağı' adlı oyunda izlemiştim. Göze çarpan oyunculuğunu o dönem notlarım arasına eklemiştim. Sanırım Fosforlu Cevriye ile ilk başrolünü üstlendi. Karakter çözümlemesi ve oyun süresince çizginin altına düşmeyen performansı ile başarılı bir oyunculuk ortaya koyuyor.

Gecenin yıldızı parlayan performansları arasında; Binnur Şerbetçioğlu, Tuğrul Arseven, Çağatay Palabıyık, Nur Saçbüker Otan ve Yağmur Damcıoğlu Namak'a da alan açmak gerekiyor.
Binnur Şerbetçioğlu, canlandırdığı 'Kantocu Dikranui nam-ı diğer Sümbül Dudu' karakteri ile söylediği kantolar ve danslarla sahnenin tozunu attırdı. Tuğrul Arseven, Ayastafanos'lu Barba rolünde bir zamanlar ne kadar çokkültürlü olduğumuzu hatırlattı. Çağatay Palabıyık'ın büründüğü 'gizemli adam'a, Nur Saçbüker Otan'ın tumturaklı karakterine ve Yağmur Damcıoğlu Namak'ın kıvrak figürlerine teker teker şahit olduk.

Besteci Oğuzhan Balcı ve orkestra şefi Hakan Elbir yönetimindeki İBB Şehir Tiyatroları Orkestrası için ayrı bir başlık açmak istiyorum. Öncelikle bu çalışmanın bir müzikal olduğunu ve bu nedenle müzik unsurunun oyun için çok önemli olmasının gerekliliğini bir kenara yazalım.
Bu çalışmada müziği bir adım öne çıkaran ayrıntı ise, oyun için hazırlanan söz ve müziklerin neredeyse tamamın yeniden üretilmiş olması. Başarılı bir senfonik anlatımın vücut bulduğu ve Doğu-Batı sentezinin aynı potada eriyerek üst düzey bir müzik kimyası yakaladığını vurgulamak istiyorum. Tiyatro sahnelerinde pek denk gelmeyeceğimiz orkestra performansı ise tek kelime ile harika.
Bugüne kadar gördüğümüz en işlevsel dekor tasarımının (hareketli dekor) kullanıldığı hikaye, oyunun temposunu belirliyor. Işık tasarımı ile yıldızlarla dolu bir gecenin içinde hissediyorsunuz. Kostüm tasarımı ile dönemin sokaklarında zaman yolculuğu yapıyorsunuz.

'Şehir Tiyatroları'nın yeni müzikali Fosforlu Cevriye; yarım kalmış bir aşk hikâyesini İstanbul'un sokaklarını, caddelerini, yıldızlarını, gökyüzünü, denizini, kayığını şahit kılarak anlatıyor.'

Şehrin Tiyatrosu'na yakışan arşiv niteliğinde bir çalışma ortaya çıkarılmış.
Uzun yıllar sahne üstünde kalması dileğiyle.

İki Perde, 160 Dk.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DT

ANKARA

Troyalı Kadınlar
Yazan: Euripides
Çeviren: Ülkü Tamer
Yöneten: Betül F. Gökçer
3 - 5 - 14 - 15 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

Reis Bey
Yazan: Neçip Fazıl Kısakürek
Yöneten: Özer Tunca
12 Şubat 2023

Böcekbaşı Zülfiyar Efendi'nin Alelade Hayatı
Yazan: Özlem Lale
Yöneten: İsmet Numanoğlu
17 - 19 Şubat 2023

Binbir Gece Masalları
Yazan: Anonim
Uyarlayan: Christian Grau-Stef
Çeviren: Doğan Ertener & Fatoş Urgancı
Yöneten: Funda Mete
14 - 17 - 19 - 24 - 26 - 28 Şubat 2023

Ölesiye
Yazan: Nikolai Erdman
Uyarlayan: Moira Buffini
Çeviren: Ceren Yalçın
Rejisör: Mustafa Kurt
1 - 2 - 3 - 4 - 28 Şubat 2023

Vahşi Ateş ve İzci Kuşlar (Çocuk Oyunu)
Yazan: Kristin Idaszak
Çeviren & Yöneten: Özden Gököz Gürbüz
5- 12 - 19 - 26 Şubat 2023

Cimri
Yazan: Molière
Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu
Rejisör: Işıl Kasapoğlu
7 - 8 - 9 - 10 - 11 Şubat 2023

Sefiller
Yazan: Victor Hugo
Çeviren: Volkan Yalçıntoklu
Rejisör: İpek Atagün Gezener
14 - 15 - 16 - 17 - 18 - 21 - 22 - 23 - 24
25 Şubat 2023

Shirley Valentine *(Konya DT)*
Yazan: Willy Russell
Çeviren: Ahmet Alpaslan Sağır
Yöneten: Mustafa Uzman
1 - 2 - 3 - 4 - 28 Şubat 2023

İzafiyet
Yazan: Mark St. Germain
Çeviren & Yöneten: Buğra Koçtepe
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 14 - 15 - 16 - 17
18 Şubat 2023

Yaş Günü Partisi
Yazan: Harold Pinter
Çeviren: Prof. Bozkurt Kuruç
Yöneten: İskender Altın
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Hisseli Harikalar Kumpanyası
Yazan: Haldun Dormen
Beste: Melih Kibar
Şarkı Sözleri: Çiğdem Talu
Yöneten: Boğaçhan Sözmen
4 - 5 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 28 Şubat 2023

Hacı Bektaş *(İzmir DT)*
Yazan: Remzi Özçelik
Rejisör: Metin Oyman
14 - 15 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

Aşık Veysel
Yazan: Osman Nuri Ercan
Yöneten: Alpay Ulusoy
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Vatan Yahut Namık Kemal
Yazan: Ergun Sav
Yöneten: Faruk Günuğur
1 - 2 - 3 - 4 - 14 - 15 - 16 - 17 - 18
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Holden'in Külkedileri
Yazan: Abdullah Öztürk
Yöneten: Aclan Büyüktürkoğlu
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 28 Şubat 2023

Godot'yu Beklerken
Yazan: Samuel Beckett
Çeviren: Ferit Edgü
Rejisör: Cem Emüler
1 - 2 - 3 - 4 Şubat 2023

Siyahlı Kadın (Bir Hayalet Oyunu)
Yazan: Susan Hill
Oyunlaştıran: Stephen Mallatratt
Çeviren: Ayşe Hacımirzaoğlu
Yöneten: Mesut Turan
7 - 8 - 9 - 10 - 11 Şubat 2023

Leylâ ile Mecnun
Yazan: Prof. Dr. İskender Pala
Rejisör: Mustafa Kurt
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Dr. Jekyll ile Bay Hyde
Yazan: Robert Louis Stevenson
Uyarlayan: Jeffrey Hatcher
Çeviren: Şükran Yücel
Yöneten: Ünsal Coşar
28 Şubat 2023

Annapurna
Yazan: Sharr White
Çeviren: N. Beyhan Karadağ
Rejisör: İlham Yazar
1 - 2 - 4 Şubat 2023

Periferi
Yazan: Pembe Akgün
Yöneten: Betül Feyizoğlu Gökçer
8 - 9 - 11 - 23 - 24 Şubat 2023

12 Öfkeli.
Yazan: Reginald Rose
Çeviren: Ş. Necati Şahin
Rejisör: M. Akif Yeşilkaya
15 - 16 - 18 Şubat 2023

Roma Hamamı
Yazan: Stanislav Stratiev
Çeviren: Hüseyin Mevsim
Yöneten: Edip Tümerkan
22 - 23 - 25 Şubat 2023

Tek Kişilik Düet
Yazan: Tom Kempinski
Çeviren: Lale Eren Dalsar
Yöneten: Mithat Erdemli
3 - 5 - 7 - 10 - 12 Şubat 2023

Sonsuzluk Kitabevi
Yazan: Sabahattin Kudret Aksal
Rejisör: Mustafa Kurt
21 - 24 - 26 Şubat 2023

Eyvah Nadir
Yazan: Ahmet Metin Önel
Yöneten: Ali Meriç
9 - 10 Şubat 2023

Yunus Diye (Çocuk Oyunu)
Yazan: Erdal Özan Metin
Yöneten: Caner Kadir Gezener
14 - 15 - 16 - 17 - 18 - 19 Şubat 2023

Hayal Dükkanı (Çocuk Oyunu)
Yazan: Mevlana İdris
Uyarlayan & Yöneten: Esat Tanrıverdi
21 - 22 - 23 - 24 - 25 - 26 Şubat 2023

İSTANBUL

Güneşle Buluşmak İsteyen Kardan Adam (Çocuk Oyunu)
Yazan: Matei Vişniec
Çeviren: Burak Üzen
Yöneten: Elif Erdal
1 Şubat 2023

Bence Katil Öldürdü
Yazan: Kurtcebe Turgul
Yöneten: Gökhan Kocaoğlu
3 - 4 - 5 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 12
28 Şubat 2023

12 Öfkeli. *(Ankara DT)*
Yazan: Reginald Rose
Çeviren: Ş. Necati Şahin
Rejisör: M. Akif Yeşilkaya
8 - 9 - 10 - 11 Şubat 2023

Hamlet
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu
Rejisör: Işıl Kasapoğlu
17 - 18 Şubat 2023

Godot'yu Beklerken *(Ankara DT)*
Yazan: Samuel Beckett
Çeviren: Ferit Edgü
Rejisör: Cem Emüler
22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Kafkas Tebeşir Dairesi
Yazan: Bertolt Brecht
Çeviren: Can Yücel
Yöneten: Kubilay Karslıoğlu
1 - 2 - 3 - 4 - 5 Şubat 2023

Don Kişot'un Yeni Maceraları
Yazan: Tariq Ali
Çeviren: Çınar Tuncer
Yöneten: M. Nurullah Tuncer
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 28 Şubat 2023

Rumuz Goncagül
Yazan: Oktay Arayıcı
Yöneten: Zafer Algöz
1 - 2 - 3 - 4 - 14 - 15 - 16 - 17 - 18 - 21
22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Yedi Kadın
Yazan: Barbara Schottenfeld
Çeviren: Sevgi Sanlı
Yöneten: Ebru Aytürk Şayan
28 Şubat 2023

Her Şey Yolundaymış Gibi
Yazan: Neil LaBute
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Dilek Güven
1 - 2 - 3 - 4 - 16 - 17 - 18 - 19 Şubat 2023

Bir Picasso
Yazan: Jeffrey Hatcher
Çeviren: Şükran Yücel
Yöneten: Turan Günay
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 14 - 15 - 16 - 17
18 Şubat 2023

Bir Nefes Dede Korkut
Yazan: Anonim
Derleyen & Yöneten: Gökçe Kurt Elitez
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Tek Başıma
Yazan: Peter Quilter
Çeviren: Nazlı Gözde Yolcu
Yöneten: Tayfun Erarslan
28 Şubat 2023

Bir Peri Masalı - Radyum Kızları
Yazan: Karden Kasaplar
Yöneten: Laçin Ceylan
1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 7 - 8 - 9 - 10
11 Şubat 2023

Gazâle (Uzun Gece)
Yazan: Prof. Dr. İskender Pala
Yöneten: Hidayet Erdinç
14 - 15 - 16 - 17 - 18 - 19 Şubat 2023

Shirley Valentine *(Konya DT)*
Yazan: Willy Russell
Çeviren: Ahmet Alpaslan Sağır
Yöneten: Mustafa Uzman
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Kendi Gök Kubbemiz (Yahya Kemal)
Yazan: Yahya Kemal Beyatlı &
Sönmez Atasoy
Yöneten: Okday Korunan
1 - 2 - 3 - 4 Şubat 2023

Bir Ruhun Hikayesi
Yazan: Ingmar Bergman
Uyarlayan: Bénédicte Acolas
Çeviren: İpek Özgüven
Yöneten: Serap Eyüboğlu
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 28 Şubat 2023

Meraklısı İçin "Öyle Bir Hikaye"
Yazan: Sait Faik Abasıyanık
Uyarlayan: Savaş Dinçel
Yöneten: Ozan Uçar
14 - 15 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

Alyoşa
Yazan: Hayati Çitaklar
Yöneten: Ahmet Mark Somers
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Parmak
Yazan: Doruntina Başa
Çeviren & Yöneten: Bilge Emin
2 - 3 - 4 - 5 - 9 - 10 - 11 - 12 Şubat 2023

Maçın Adamı
Yazan: Clint Dyer & Roy Williams
Çeviren: Hira Tekindor
Yöneten: Kayhan Berkin
23 - 24 - 25 - 26 Şubat 2023

Aşık Veysel *(Ankara DT)*
Yazan: Osman Nuri Ercan
Yöneten: Alpay Ulusoy
15 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

Masal Yolu (Çocuk Oyunu)
Yazan: Anonim
Uyarlayan & Yöneten: Gökçe Kurt Elitez
Süpervizör: Elif Erdal
11 - 12 Şubat 2023

Siz Ne Dersiniz (Çocuk Oyunu)
Yazan & Rejisör: Faik Ertener
4 - 5 Şubat 2023

İZMİR

Annemin Son Çılgınlıkları
Yazan: Julie Jensen
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Rejisör: Bengisu Gürbüzer Doğru
1 - 2 - 3 - 4 Şubat 2023

Bremen Mızıkacıları'nın Hikayesi (Çocuk Oyunu)
Yazan: Grimm Kardeşler
Uyarlayan: Yusuf Gökhan Atalay
Yöneten: Doğan Yağcı
5 - 12 Şubat 2023

Moira'nın Gece Döngüsü
Yazan: Erkan Canlı
Yöneten: Musa Arslanali
3 - 4 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 28 Şubat 2023

Bir Düş Gibi (Cahide Sonku)
Yazan: Gökhan Erarslan
Yöneten: Ebru Nil Aydın
14 - 15 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

Kuzu Maydanoz'un Maceraları
(Çocuk Oyunu)
Yazan: Nil Ünlü Aycıl
Yöneten: Levent Ulukut
5 - 12 - 19 Şubat 2023

İntiharın Genel Provası
Yazan: Duşan Kovaçeviç
Çeviren: Bilge Emin
Yöneten: M. Sadık Yağcı
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Vahşet Tanrısı
Yazan: Yasmina Reza
Çeviren: Zeynep Avcı
Yöneten: Tayfun Erarslan
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 28 Şubat 2023

İki Bekar
Yazan: Sam Bobrick
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: M. Sadık Yağcı
1 - 2 - 3 - 4 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 Şubat 2023

Orfin'in Müzik Kutusu
(Çocuk Oyunu)
Yazan: Muzaffer H. Kırıkkalp
Yöneten: Burcu Aksakal
5 - 26 Şubat 2023

Leenane'in Güzellik Kraliçesi
Yazan: Martin McDonagh
Çeviren: Sevgi Sanlı
Rejisör: Metin Oyman
14 - 15 - 16 - 17 - 18 - 21 - 22 - 23 - 24
25 Şubat 2023

Lysistrata
Yazan: Aristophanes
Çeviren: Ergun Şav
Yöneten: Sabri Özmener
28 Şubat 2023

Şerbet Hanım'ın Deli Aşkları
Yazan: Umut Azdal
Yöneten: Levent Ulukut
1 - 2 - 3 - 4 Şubat 2023

Oyunun Oyunu
Yazan: Michael Frayn
Çeviren: Lale Eren Dalsar
Yöneten: Melike Aslı Kılan
14 - 15 - 16 - 17 - 18 - 21 - 22 - 23 - 24
25 Şubat 2023

İkinci Caddenin Mahkumu
Yazan: Neil Simon
Çeviren: Cemil Büyükutku
Yöneten: Y. Evren Serter
24 - 25 Şubat 2023

BURSA
Othello
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Özdemir Nutku
Yöneten: Vlad Trifaş
1 - 2 - 3 - 4 Şubat 2023

Akşam Yemeği
Yazan: Herman Koch
Uyarlayan: Kees Prins
Çeviren: Can Çelebi
Yöneten: Süheyla Elbaş Zeybek
7 - 8 - 9 - 10 - 11 Şubat 2023

Tıngır Mıngır Ülke (Çocuk Oyunu)
Yazan & Yöneten: Kazım Güçlü
14 - 15 Şubat 2023

Meraki
Yazan: Molière
Uyarlayan: Ahmet Vefik Paşa
Yöneten: Mert Hürol
14 - 15 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

Sinco Akıllı Sincap (Çocuk Oyunu)
Yazan: Kamil Atliman
Yöneten: Mine Çerçi
19 - 21 - 22 - 28 Şubat 2023

Keşanlı Ali Destanı
Yazan: Haldun Taner
Müzik: Yalçın Tura
Rejisör: Bora Özkula
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Yalan Makinası
Yazan: Vassily Sigarev
Çeviren: Hüseyin Mevsim
Yöneten: Murat Ozan
2 - 3 - 4 Şubat 2023

Sonum Başlangıcımdır
Yazan: Nurduran Duman
Yöneten: Halil Akarsu
16 - 17 - 18 Şubat 2023

Şair, Şiir, Şuur - Mehmet Akif Ersoy
Yazan: Burak Akyüz
Yöneten: Murat Ozan
23 - 24 - 25 Şubat 2023

ADANA
Güzel ve Çirkin (Çocuk Oyunu)
Yazan: Jan Aust
Çeviren: Hale Kuntay
Yöneten: Gökhan Doğan
1 - 2 - 3 - 4 - 7 Şubat 2023

Komik Para
Yazan: Ray Cooney
Çeviren: Haldun Dormen
Yöneten: Birkan Görgün
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 14 - 15 - 16 - 17 - 18
21 - 22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Sihirli Keman (Çocuk Oyunu)
Yazan: Aristide Christian Charpentier
Çeviren: Hakan Tartan & Türkan Dündar
Yöneten: Ebru Kara
12 - 14 - 19 - 21 - 26 Şubat 2023

Macbeth
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu
Yöneten: Murat Çidamlı
28 Şubat 2023

Nihayet Bitti
Yazan: Peter Turrini
Çeviren: Sibel Arslan Yeşilay
Yöneten: Tolga Çiftçi
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 - 22 - 23
24 Şubat 2023

Sıradan Bir Gün
Yazan: Dario Fo-Franca Rame
Çeviren: Egemen Berköz
Yöneten: Şahin Ergüney
15 - 16 - 17 Şubat 2023

TRABZON
Kanlı Nigar
Yazan: Sadık Şendil
Yöneten: Volkan Özgömeç
2 - 3 - 4 Şubat 2023

Krem Karamel
Yazan: Zeynep Kaçar
Yöneten: Funda Mete
9 - 10 - 11 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

Kuyucaklı Yusuf
Yazan: Sabahattin Ali
Uyarlayan: Erkan Akçelik
Yöneten: Ayşe Berna Konur
23 - 24 - 25 Şubat 2023

DİYARBAKIR
Yardımcı Aranıyor
Yazan: Emine Erdem Alpyürük
Yöneten: Gonca Eryiğit
2 - 3 - 4 Şubat 2023

Başroldeki Kadınlar
Yazan: Ken Ludwig
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Fatih Yurdakul
9 - 10 - 11 Şubat 2023

Mutfak
Yazan: Arnold Wesker
Çeviren: Gönül Çapan
Rejisör: Hakan Çimenser
16 - 17 - 18 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Meg ve Mog (Çocuk Oyunu)
Yazan: David Wood
Çeviren: Deniz Erbaş
Yöneten: Mümtaz Aydoğan Mengi
5 - 12 Şubat 2023

Gölgenin Canı (Çocuk Oyunu)
Yazan: Fikret Terzi
Yöneten: Fatih Topçuoğlu
19 - 26 Şubat 2023

ANTALYA
Shakespeare'in Bütün Oyunları
Yazan: Adam Long & Daniel Singer &
Jess Winfield
Çeviren: Leyla Özgüler Kalender
Yöneten: Gökçe Yurtsal
1 - 2 - 3 - 4 Şubat 2023

Herkes İçin Keloğlan (Çocuk Oyunu)
Yazan: Özlem Lale
Yöneten: A. Sabri Özmener
5 - 7 - 12 - 14 Şubat 2023

Bimarhane
Yazan: Murat Can Kibiroğlu
Rejisör: Ömer Naci Topcu
8 - 9 - 10 - 11 - 15 - 16 - 17
18 Şubat 2023

Tersine Dünya
Yazan: Orhan Kemal
Uyarlayan: Mustafa Gültekin
Yöneten: Sabri Özmener
22 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

ERZURUM
Aşkımız Aksaray'ın En Büyük Yangını
Yazan: Güngör Dilmen
Yöneten: Ali Volkan Çetinkaya
2 - 3 - 4 Şubat 2023

Canlanan Masallar (Çocuk Oyunu)
Yazan: Umut Uğur
Yöneten: Fatih Topçuoğlu
7 - 8 - 12 - 14 - 15 - 26 - 28 Şubat 2023

Bizim Yûnus *(Ankara DT)*
Yazan: Sönmez Atasoy
Rejisör: Mustafa Kurt
9 - 10 - 11 Şubat 2023

Hiç Kimse
Yazan: Kosta Kortidis
Yöneten: Nesimi Kaygusuz
16 - 17 - 18 Şubat 2023

Milli Mücadelenin Cesur ve Kayıp
Kadınları (ANA-DOLU)
Yazan: İlknur Bektaş
Yöneten: Sezai Yılmaz
23 - 24 - 25 Şubat 2023

KONYA
Işıltılı Haşerat
Yazan: Philip Ridley
Çeviren: H. Can Utku
Yöneten: Can Ali Çalışandemir
2 - 3 - 4 Şubat 2023

Kurbağa Vırak (Çocuk Oyunu)
Yazan: Kutlay Akbal
Yöneten: Özgür Baş
7 - 8 - 21 - 22 - 28 Şubat 2023

Yanlış Pencere
Yazan: Billy Van Zandt & Jane Milmore
Çeviren: Ayşegül Hardern
Yöneten: Birkan Görgün
9 - 10 - 11 Şubat 2023

Karanlıkta Komedi
Yazan: Peter Shaffer
Çeviren: Yıldız Serpen
Yöneten: Yaşar Özboz
16 - 17 - 18 Şubat 2023

Çemberin 6 Noktası
Yazan: Onur Algın
Rejisör: Ömer Naci Topcu
23 - 24 - 25 Şubat 2023

SİVAS
Bernarda Alba'nın Evi
Yazan: Federico García Lorca
Çeviren: A. Turan Oflazoğlu
Yöneten: Begüm Atak
2 - 3 - 4 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Eyvah Yine Karıştı (Oscar)
Yazan: Claude Magnier
Çeviren: Asude Zeybekoğlu
Yöneten: Ferdi Değirmencioğlu
9 - 10 - 11 - 16 - 17 - 18 Şubat 2023

VAN
Şişmanlayamayan Sumocu
Yazan: Eric Emmanuel Schmitt
Çeviren: Bahadırhan Bozkurt
Uyarlayan: Baki Erdi Mamikoğlu
Yöneten: Gül Urgan Yıldız
2 - 3 - 4 Şubat 2023

Mikrobik ile Gribik (Çocuk Oyunu)
Yazan: Kurtuluş Bilgilioğul
Yöneten: Abdulselam Çok
7 - 8 - 12 - 21 - 22 - 26 Şubat 2023

Scapin'in Dolapları
Yazan: Molière
Çeviren: Ayberk Erkay
Yöneten: Hakkı Kuş
9 - 10 - 11 - 23 - 24 - 25 Şubat 2023

Lyrobotonlu Kaplumbağa Silva
(Çocuk Oyunu)
Yazan: Hüseyin Erdoğan
Yöneten: Muharrem Dalfidan
14 - 15 - 19 - 28 Şubat 2023

Siyabend İle Xecê
Yazan: Cem Düzova
Yöneten: Gül Urgan Yıldız
16 - 17 - 18 Şubat 2023

Genel Müdürlük gerektiğinde oyun
düzeninde değişiklik yapabilir.

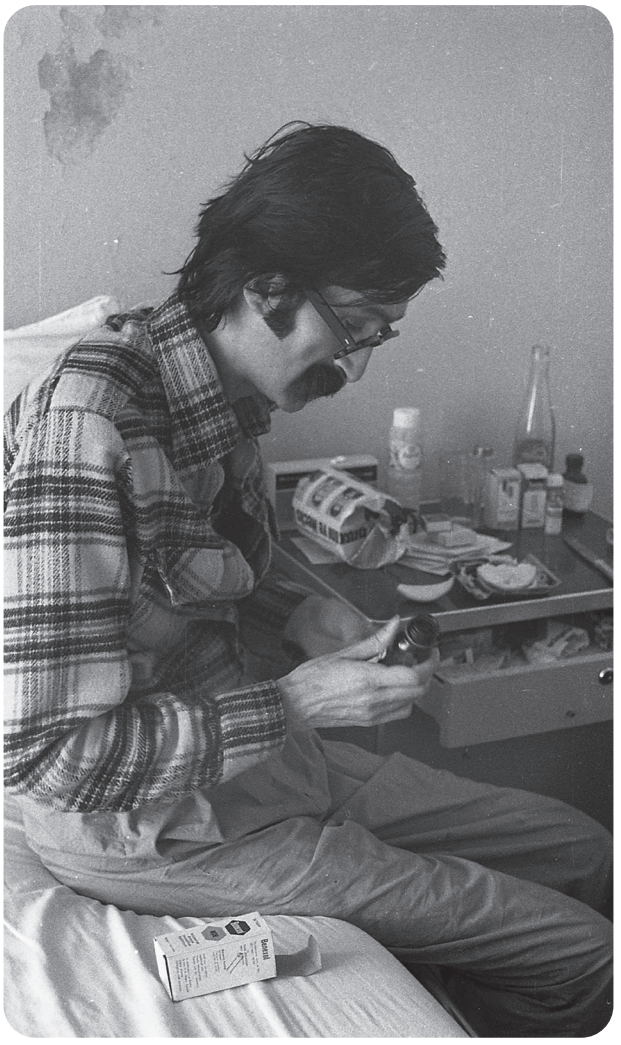
/devlettiyatrolari
/devlettiyatrolari
/devtiyatro
www.**devtiyatro**.gov.tr

ZÜLÂL İÇİN...

EFDAL SEVİNÇLİ

1978 - 1979 öğretim yılında İzmir / Buca Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nde öğretmendim… Kavganın, şiddetin, kurşun seslerinin egemenliğinde, herkesin can derdinde olduğu bir ortamda, sınıflarda polislerle birlikte ders anlattığımız günlerdeyiz. Dersim bitmiş, bir iki arkadaş, bahçeye çıkmak üzere merdivenlerden inerken Hidayet Karakuş arkadaşımın yanında Prof. Dr. Özdemir Nutku ile karşılaştım. Özdemir Hoca'nın konferans için geleceğini biliyordum. Kısa süren bir şaşkınlık sonrası kendimi tanıttım… Kendisini, boykot günlerinden, fakülte önündeki bir toplantıda doçent temsilcisi olarak dinlediğimi, seçmeli ders olarak da dört sömestre, Metin And öğretmenimizin Türk Tiyatrosu Tarihi dersini aldığımı, bir iki kez de tiyatro bölümünden Salihlili bir arkadaşımla sahne uygulaması dersini izlediğimi söyledim… Konferans sonrasında Özdemir Hoca, görüşüp konuşmak, dahası yakından tanı-ş-mak amacıyla beni bölüme çağırdı.

İlk kez 1979 baharında, Özdemir Hocamızın çağrısıyla kendisiyle görüşmek üzere GSF'ne gittim… Tiyatro bölümünde çalışmak, Türk tiyatrosu dersleri yanında yazılı anlatım teknikleri ile yazınsal metin çözümlemesi derslerini yürütmem üstüne konuştuk. Bu arada, Milli Eğitim'den Üniversite'ye geçmenin kurallarını araştırıp tekrar görüşmek üzere Alsancak'tan ayrıldım…

Fakülte'ye geçme olasılığımı düşünerek Enstitüsü Müdürlüğü'nün de isteğiyle bir ortaöğretim kurumunda çalışmak üzere Ağustos 1979'da tayinimi istedim. 1979-1980 öğretim yılında, Karşıyaka'da, Şemikler Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak çalışmaya başladım. Bir ara Özdemir Hocamın istediği kimi belgeleri götürdüğümü anımsıyorum… Bir de o günlerde, Fakülte'de bulunamayan asistan ve öğretim görevlisi kadrolarının yanında, Özdemir hocamızın benim için de bir uzman kadrosu peşinde olduğunu öğreniyorum! Kendi kendime, ben neyin uzmanı olacağım derken 1980 Nisan'ında, Türk Tiyatrosu Metinleri Uzmanlığı için "Osmanlıca" sınavımda buldum. Sınav odasında yan masada Mehmet Ergüven ile selamlaşıp tanıştığımızı anımsıyorum… Kavgaların, çatışmaların artarak yaşandığı günlerde kadro naklim yapılacak, ha bugün ha yarın çağıracaklar diye beklerken 12 Eylül askeri darbesi yaşamın akışına çok sert bir biçimde yön verdi.

1 Aralık 1980 günü Ege Üniversitesi Tiyatro Bölümü'nde göreve başladığımda bölümdeki arkadaşlarımın hemen hepsiyle tanışmış, bölümün etkinlilerine de katılmıştım.

İlk dersime, Özdemir Hocamla gittim. Bugün anılarımızda yaşattığımız Alsancak'taki binamızın üst katındaki anfiye girdiğimiz günü hiç unutmuyorum! Kendimi akademik bir törenin içinde bulmuştum. Özdemir Hocamın konuşmasını, öğrencilerimizle tanıştırırken beni onurlandıran güzel sözlerini bugün de sevgiyle, saygıyla anımsıyorum.

Türk Tiyatrosu Tarihi dersinin son dönemini, Cumhuriyet yıllarını anlatacağımı Zülâl arkadaşımla yaptığım görüşmelerden biliyordum. Görünüşte, "Geleneksel, Tan-

zimat ve Meşrutiyet" dönemlerini can kardeşim Zülâl zaten anlatıyordu.

Fakat Zülâl'in 1981 yılında bozulmaya başlayan sağlık durumu, yaşadığı rahatsızlıkların daha sonra gözlerini de etkilemesi hepimizi üzüyordu. Bir çözümsüzlük sarmalı içindeydik… Bu sarmalı Bölüm Başkanımız olarak Özdemir Hocamız ve Fakülte Yönetim Kurulu çözdü… Fakat Zülâl 1983 yılı yazında Almanya'ya, Essen'e gitse de bir süre sonra yurda dönmek zorunda kaldı… Ve sonrasında işine son verildi… Çaresizlik öfkemizi arttırsa da dönemin siyasal koşulları yanında yeni kurulmuş bir üniversitenin içinde yaşanan baskıcı yönetime karşı çıkamıyorduk. Üst üste geçirilen güvenlik soruşturmaları yanında örneğin dekanımız ayda bir iki kez koridorda karşılaştığımızda ya da odasına çağırtarak "Efdal, adın rektörün masasındaki listede, dikkatli ol" uyarılarında bulunuyor, bizleri korkutmaya çalışıyordu…

Şimdi geride kalan 42 yılı düşününce, o günleri canlandırıp anımsamamıza silikleşen anılarımız pek yardımcı olmuyor!... Ancak o günleri, bugün bir alışkanlık olarak unuttuğumuz mektuplarımız, kimi "resmi" yazışmalar ve gazeteler bize yeniden yaşatıyor. Yazılı kâğıtları kutsal (!) sayan bir kuşağın ardılı olarak ben de onları saklamayı seviyordum… Namık Kemal ve arkadaşları gibi gönderdikleri mektupları kopyalatma olanaklarım olmadığı için yazdığım mektupların "encâmını" bilmesem de gelen mektupların çoğu elimin altında!...Bir gün işe yararlar mı bilemem?

Örneğin Zülâl'den gelen 21 Eylül 1981 günlü mektubunu okuyorum. İşine ne denli önem verdiğini rahatsızlığına, raporlu oluşuna karşın verdiği /vereceği dersler için kafa yorduğunu görüyoruz. Daha önce konuşsak da konuları yineleyerek vurgulamayı seven Zülâl arkadaşım uzun mektubunda düşüncelerini, önerilerini şöyle sıralıyor:

"Sevgili Efdal,

*Ekim'in başına kadar Ankara'da kalacağım. Bugünler ise eğitimin başlaması ile orantılı olarak yoğun günler. Sana bazı bilgiler aktarmak ve senden bazı bilgiler almak isteğiyle bu mektubu yazıyorum […] 1- İlk öğrenmek istediğim eğitimin / derslerin hangi tarihte başlıyacağı […] 2- Geliş tarihimi belirleyecek şeylerden biri de Eylül'ün 14'ünde yapılan geleneksel Türk Tiyatrosu (Türk Tiyatrosu-I-) dersinin sınavının sonuçlarının öğrenciye en geç hangi tarihte açıklanacağı… Yazılı kâğıtlarını okumam gerek […] 4- Bu dönemdeki Türk Tiyatrosu derslerini kimler verecek… Burada bir belirsizlik var. Benim gelmem ve doktorla görüşmemle netlik kazanılacak […] Somut şu: Şubat 82'ye kadar raporluyum. Bu sağlık -ve hukuk- açısından hiç ders vermemem demektir. Nedir, bedeni kurtarayım derken kafayı üşütmemek gerek. Bu nedenle okulla - dersle bağlantıyı koparmak istemiyorum.[…] Sana da bahsettiğim bu öneriler şunlardı: Cumhuriyet Tiyatrosu dersini bu yıl da veremem; Geleneksel ve Tanzimat'ı veririm.[…]*Önerinin ikinci kısmı ise birinci kısım gibi net değil benim açımdan Geleneksel'i ve Tanzimat'ı vermem yani. Daha master çalışmam da var. Bu durum doktorla yapacağım bu görüşmede netlik kazanacak… *a-Ya her ikisini de verebileceğim b- Ya geçen yılki gibi Geleneksel'i ve Tanzimat'ı seninle paylaşacağız. C- Ya hiç birini vermiyeceğim.[…]herşey için teşekkür eder, görüşmek ümidiyle gözlerinden öperim.*

Popüler Yazar Cevat Fehmi Başkut (1982)

Bu çalışma, Zülâl arkadaşımızın 1982 yılında tamamladığı "Yüksek Lisans Tezi". Bu çalışma alanında yapılan ilk araştırmaydı. Zülâl Aksoy, Cevat Fehmi'nin 23 oyununu, hem kişileri hem de yapısal özellikleri açısından inceler. Özellikle popülerlik kavramını, hızla değişen toplumsal yapımıza ilişkin değerlendirmeleriyle yorumlar:

*"Daha önce söylediğimiz gibi popülerliğin bazı temel özellikleri var: Yüzeysel gerçekle yetinmek ve bunu alıcısının istediği gibi vermek gibi… Bu özellikler yığın toplumunun, yığın kültürünün istemleriyle uyuşabilirler ve popülerlik, yığın kültürünün içinde yer al*ır. Ama popülerlik yığın olmadan da oluşturulabilir. Özetlenirse: popülerlik yığın kültürünün içinde yer alsa da yığın popülerliğin zorunlu şartı değil. Örneğin kırdan gelerek kentte biriken toplumsal tabakanın / yığının, "çevreye uyumsuzluktan" kaynaklanan karamsar ürünü "Arabesk" *popülerdir. Cevat Fehmi de popülerdir. Ama Cevat Fehmi'nin popülerliği yığınla değil İstanbul orta tabakası ile kurulan ortak payda ile gelir.[…]*

1942-1970 yılları arasında toplumun güncel sorunlarını işleyen, bu sorunları seyircisinin görüş açısıyla paylaştığı oyunlarıyla tiyatro tarihimizde popüler tiyatronun seçkin örnekleyicisi olan Cevat Fehmi Başkut'u değerlendiren bu incelemesinin ardından Zülâl kardeşimizin sağlık sorunları nedeniyle doktora çalışmasını sonlandıramadığını biliyoruz. 1985 yılı Ağustos'unda İzmir Devlet Tiyatrosu'nda dramaturg kadrosuyla göreve başlayan, dramaturgi üzerine değerlendirmeleriyle dikkat çeken arkadaşımızı, çözümsüz sağlık sorunları nedeniyle 24 Ağustos 1989'da yitirdik…

Zülâl kardeşimi, Almanya'dan geldikten sonra bir süre evimizde konukladık. Bu günler, bizlere bugün de sevgiyle andığımız farklı bir arkadaşlık, dostluk bağı oluşturdu. Özellikle kızım Bike'nin Zülâl amcasını sevgiyle anımsayışını unutmuyoruz. Sevgiyle anıyoruz.

ŞİİR VE TİYATRONUN KOYNUNDA BİR YAŞAM: MUSTAFA ZÜLAL AKSOY

METİN BELGİN

Facebook'ta ,Tiyatro Bölümünden sıra arkadaşım,kadim dostum,sevgi ve rahmetle andığım Mustafa Zülal Aksoy'un kardeşi Zühal'le karşılaşınca ,Zülal'e rastlamış gibi oldum..
Fazıl Hüsnü Dağlarca "Asu" adlı şiirinde diyor ya:
"Ölü diriyi açıklamaz ,diri ölüyü açıklar,
İşte bundan ötürü durur hep Asu."
Onun için Zülal benim için hep diri..Bu nedenle birden onun en çok sevdiği/beğendiği Attila İlhan'ın "Çalar Saat" şirinden birkaç mısrayı şöyle mırıldandığını duyar gibi oldum:
"Aynalı bir çalar saat eski Ankara'dan,
Çalar saat başlarını miralay Rıza'nın,
Bir yerde bakarsın son derece akşam,
Çatır çatır dağılır kargalar,
Rakı donar kadehte."

Bizler 68 kuşağıyız..Dünyayı etkileyen 68 başkaldırısının ortasında üniversite yaşamımıza başladık.Hepimiz öğrenci olaylarının ortasındaydık..Hemen hemen her gün yürüyüşler,boykotlar ve eylemlerin içindeydik.O yıllarda sol tandanslı olmak hemen hemen bir zorunluluktu. Bizim Fakültede(DTCF) tam 9 sol fraksiyon vardı. Bazı arkadaşlarımız sürekli içeri girip çıkıyorlardı.Tüm gençlik büyük bir didişme içindeydi.Hepsinde de "Biz ön planda olalım" anlayışı vardı.İşte böyle bir ortamda tanıştık Tiyatro Bölümü arkadaşım sevgili Mustafa Zülal Aksoy'la..

Üniversitede ilk gün hem zorlayıcı hem de ürkütücüdür. Kimseyi tanımazsınız,ortam size yabancıdır.Artık öğrenimde olduğunuz gibi sizi okula veliniz getirip götürmez.Üniversiteye nasıl adapte olacağım diye düşünür durursunuz.Panik,gerginlik ve stres başlar.. Sizi artık yepyeni arkadaşlar, yepyeni bir hayat ve özgür bir yaşam beklemektedir.Üniversite öğrenimi pısırıklığı ve korkaklığı hiç kaldırmaz.Hele tedirginlik ve gerilim tiyatro(sanat) öğrenimine hiç yakışmaz.Aşırı sosyal alacaksınız,girişken olacaksınız ve her konuda fikriniz olacak..Yoksa sepetin dışında kalır,her şeyi öyle uzaktan seyredersiniz..
İşte böyle bir ortamda bölümün ilk günü ,öğrenciler arası tanışma faslı gerçekleşirken,arka sıralarda öylece sessizce duran benim yanıma gelip sıcak bir şekilde elimi sıkıp ilk tanışan sevgili Zülal oldu..Bu beni fazlasıyla rahatlaşmış,üniversite yaşamına alışmama yardımcı olmuş ve ilk kez tanıdığım diğer arkadaşların da iç dünyalarına girmemi sağlamıştı.
Şunu hemen açıklamakta fayda var; burada sevgili Zülal için yazacaklarım doğru ,samimi ve açık düşüncelerdir .Bundan kimsenin şüphesinin olmaması gerekir.Çünkü onun ruhunu asla incitmek istemem..
Zülal başka kimseye benzemeyen,kendine özgü havası olan ,post bıyıkları,omuzlarına düşen düz saçları,ince uzun yapısı,eğilerek yürümesi,kendine özgü tane tane konuşması ve gülüşüyle kısaca kendine özgü yapısı olan bir adamdı.. Eskilerin dediği gibi "Nevi şahsına münhasır" biri.

Zülal gerçek bir entellektüel,aydın ve ilerici biriydi.. Ayrıca;iyi bir arkadaş,dost ve şiire(benim gibi) iflah olmaz bir sevgisi vardı.Bizi dost yapan en büyük neden de bu aşırı şiir tutkusuydu.. Özellikle ikimizin de Attila İlhan'a olan hayranlığı üst düzeydeydi..
Attila İlhan'ın kitapları yayınlandığı zaman önce almak için yarış yapar, şiirlerinin büyük bölümünü ezbere okurduk. Attila İlhan'ın bir şiirinin tek bir mısraı için saatlerce tartıştığımıza arkadaşlarımız tanıktır..Bir "ve" ,"veya" sözcüğünün o mısradaki anlamı üzerinde didişir dururduk..(Biz tartışmaya başlayınca.."Yine bunlar başladılar" diyerek arkadaşlar yanımızdan uzaklaşırlardı..)
Züla'lin keskin zekası, geniş bir kültürü ve genç yaşına karşın iyi bir birikimi vardı.
Hiç öfkelenmez,kavga etmez ama boyun eğmez inatçı bir kişiliği vardı.Ve beni en çok çeken de onun çocuk ruhuydu.Ayrıca çok iyi bir sakinleştiriciydi..Ben raydan çıkmaya başlayınca öyle şeyler yapar öyle şeyler söylerdi ki,derhal yelkenleri suya indirirdim..Karadenizli olmam nedeniyle agresif durumum yüzünden,kaç kez beni sağa sola saldırmaktan alıkoyduğunu anımsamıyorum..
Zülal anlattığı, savunduğu ne olursa olsun, konuyu başından sonuna kadar aynı çizgide sürdürme yeteneğine sahipti.Hiç bir şeyi kopuk kopuk ve atlayarak anlatmazdı..

Özellikle tiyatro konusunda yanlış yapanlara öfke duyar ama bunu dışarıdan göstermez asla kötü söz söylemezdi. Zülal içine kapanık, kimseye kırgın ve küskün yaşamadı. İlk başta ona temkinli yaklaşırdınız ama onu tanıdıkça ısınırdınız.Hiç düşmanı olmadı..
Arkadaşlarının başarılarıyla sevindi, övündü,

başarısızlıklara üzüldü.
Benim Öncü Sahnede bir oyunum oynanırken oyunu seyretmeye gelmiş,oyunumun oynanmasını kendisine neden haber vermediğimden sitem etmiş,oyundan sonra da kuliste bana defalarca sarılarak kutlamıştı..(O gece bana getirdiği 3 adet karanfilden biri, koyduğum Attila İlhan'nın "Yasak Sevişmek" adlı şiir kitabının içinde kurumuş olarak ama rengi ilk günkü gibi hala durmaktadır.)

Zülal ayrıca örnek bir öğrenci ve örnek bir yol göstericiydi de..Onun için üniversite hocalığını seçti..
Yukarıda da kısaca değindiğim gibi,bizim üniversite dönemimiz sol ideolojik yapılanmanın hayata geçilmeye çalışılan dönemdi..Bu nedenle ülkede yapılacak devrim konusu tartışılıyordu.
Zülal bu konunun tamamen uzağın da kalmıştı. Kendisini bu konuda acımasızca eleştiriyordum.
Bir Tavukçu meyhanesi akşamı, bu konuyu kendisine açtığımda bana söyledikleri üç aşağı beş yukarı şöyleydi:"Evet uzağım çünkü ideoloji başka bir düzlemde ,sanat(tiyatro) başka bir düzlemdedir.Ben sanatı bırakıp ideolojik saplantıya girmem..Tiyatro salonları sol el kaldırılarak slogan atılıp ,eylem koyulacak mekanlar değildir.Onun için meydanlar ne güne duruyor? Tiyatro bir araç değil amaçtır. Tiyatro güzel sanatların bir dalıdır. Tiyatronun savaş çıkardığı,darbe yaptığı,hükümetler devirdiği nerede görülmüştür? Bir tek örnek var mıdır? Ha tiyatro omuz verir,ateşleme görevi yapar,yola çıkmanızı sağlar o başka.." Ve Ajitasyon tiyatrosuna tamamen karşı olduğunu da açıkça ifade ediyordu.
Zülal kafa yapısı gereği olaylara bireysel açıdan değil toplumsal açıdan bakmasına karşın,kişilerin bireysel olarak da tiyatroda nasıl mutlu olacaklarını gösteren insandı..
Sistemli ve düzenli bir sosyopolitik görüşü elbette vardı ama, her türlü haksızlığa ve iki yüzlülüğe karşı idi.
Tiyatrodaki her kusuru ateş altına almış biriydi.Zülal hiç bir zaman bir rüzgar horuzu gibi bir sağa bir sola dönmemiştir. Yaşamı hep sevdi, hep canlı olmaya çaba gösterdi.
Zülal konuşmayı severdi. Hatta ona yetişmekte güçlük çekerdik. Kendine özgü konuşmasıyla kendini dinletirdi. Hele oynayarak yaptığı esprilerle hepimizin hayranlığını kazanmıştı..
Hocamız Özdemir Nutku tarafından İzmir'e davet edilmiş,9 Eylül'de üniversitesinde hocalığına başlamıştı. Ankara'ya bir gelişinde buluşmuş sohbet ederken kendisine "Üniversitede hocalık nasıl?" dediğimde şöyle demişti: "Üniversite hocalığı özel bir durum. Her şeyden önce pedagojiden anlayan,öğretme yeteneğine sahip bir eğitmen olmak gerek.Yoksa bu iş yapılmaz.İyi bir oyuncu iyi bir oyunculuk hocası olmayacağı gibi..Hocalar asla öğrencileri kendilerini taklit etmeye yöneltmemelidirler."
O konuşmamızda son olarak şu sözü söylediğini dün gibi anımsıyorum: "Tiyatro yalnızca kalıplaşmış bir azınlığın kölesi oldukça tiyatronun görevini yaptığını söyleyemeyiz. Türkiye'de artık tiyatronun su, ekmek ve elektrik kadar bir ihtiyaç olduğu anlaşılmalıdır. Yoksa durum iyiye gitmez."

Zülal dürüst bir insandı.Hiç bir şeyi yapmacıklı değildi.Tiyatro alanında gördüğü yanlışları yüksek sesle söylemekten çekinmemiştir.O hiç sahte ahlakçılık yapmadı ve ne de sahte bir gurura kapılmış biriydi. Kişilerle de hiç uğraşmamıştır..Ve ondan son buluşma gününde dinlediğim son şiir:
"Sen bir resimsin ne haber.
Kırmızı bir rengin yanında duruyorsun,
Yapan bir de ağaç yapmış yanına,
Dallarına konsun diye kelimelerin."(C.Süreya)

Zülal'in hazırlığı vardı ama bir kitap çıkarma olanağı olmadı..Ne yazık ki,hastalığı ona bu olanağı vermedi.. Şiir yazmadı hatta denemedi bile,ama çok güzel şiir okurdu..Ne yalan söyleyeyim çaktırmadan onun gibi okumaya çalışırdım..
Zülal tiyatro alanında ismi yukarılarda ünlü biri olmamıştır ama bu işe gönül vermiş ve tiyatroya hizmet etmekten mutlu olan bir tiyatro adamı olmuştur.
Bazen arkadaşlar arasında Zülal'in "Aşırı bireyci olduğu eleştirisi yapılmıştır ama, bence onun eleştirilecek yanı çok bireyci olmasından çok az bireyci olmasıdır.

Dilimizden düşmeyen A.İlhan mısraı:
"Doğumdan öncesini yaşıyorum,
Henüz belli olmadı köleliğim,
Vücudunu arıyor ruhum,
Bir yerde atomun çekirdeğiyim,
Bir yerde artı sonsuzum."

En fazla üstünde durduğu konu (bu kıyasıya tartıştığımız konulardan biriydi)çağımız tiyatrosunun önemi ve tiyatroya değerin her zamandan çok verilmesi gerektiği konusuydu..Ve şu ilginç saptama da Zülal'indir(aklımda kaldığı kadarıyla)"Tiyatro tüm insanları ruh saplığımıza kavuşturacaktır"
Bizler bunu o zaman ne kadar üzerinde durup değerlendirdik bilemiyoruz. Bildiğimiz, bu yaşta anladık ki tiyatro insanların ruh sağlığı için gerekliydi ve düzlüğe çıkarıyordu.

İkimizin en büyük zevki ,Ankara'nın keskin soğuğunda koşup sığındığımız ,kesemize uygun Tavuçku meyhane/

lokantasındaki şiir üzerine sohbetlerimizdi..Masaya oturup bir yudum aldıktan sonra bana "Haydi Metin gir bakalım " derdi. Ben de Attila İlhan'ın benim ve Zülal'in en çok sevdiğimiz şiirinden girerdim.(Bu şiir benim için neredeyse ulusal marş gibi olmuştu(!)Neden bu şiir? Eee başta bir de kara sevda olunca..)

"Ben sana mecburun bilemezsin,
Adını mıh gibi aklımda tutuyorum,
Büyüdükçe büyüyor gözlerin,
Ben sana mecburum bilemezsin,
İçimi seninle ısıtıyorum."

Ağaçlar sonbahara hazırlanıyor,
Bu şehir o eski İstanbul mudur,
Karanlıkta bulutlar parçalanıyor,
Sokak lambaları birden yanıyor,
Kaldırımlarda yağmur kokusu,
Ben sana mecburum sen yoksun."

Zülal'ın başladığı şiir de şu olurdu:
"Anladık aynalardan kurtuluş yok,
Denizlerde, göllerde park havuzlarında,
Bizi her gün yansıtan o kırbaç,
Aynalar aynalar suçumuz ne?."
(B.Süha Edipoğlu)

Hele koyu sohbete daldığımızda Zülal en çok İlhan Berk'in anlamsız şiir tezlerine, Muzaffer Erdost'un anlamın rastlansallığına yüksek sesle karşı çıkardı. Bu şairlere benim toplumcu şair denmeme ateş püskürüyordu. Zülal'in Ortay Rıfat ve İlhan Berk'e Türk şirinin eyyamcı şairleri dediğini anımsıyorum..Ve bu şairlerin "Şiirin amacı hiç bir zaman belirli bir şeyi anlatmak değildir. Ya da şiir her şeyi anlatmaz"dedikleri için de buların şiiri yozlaştırdıklarını söylerdi.

Soldan Sağa; M.Zülal AKSOY, Köksal ENGÜR, Metin BELGİN. Oturanlar; Belgin AYDIN, Mehmet KAYA.

Zülal'le en çok tartıştığımız konu da "Devrimci Sanat" nitelemesine onun katılmadığıydı. Tartışmanın en koyu anında biraz da kızgınlıkla "Nedeni ne?" diye sorunca tane tane anlatmaya başlardı:
"Devrimci" sözcüğü, günümüzde benzer bir çok nitelemeler gibi kapsamı kolaylıkla belirlemeyen,bu yüzden de her yana çekilebilen bir etiket oldu.Ayrıca bu sözcük ,devrimci eylemin gerçek içeriğini ,bu eylemin tabanını sınıfsallıktan uzaklaştırıyor.Devrimci sözcüğünün sanat tartışmalarını,salt ideolojik bir alana sürüklediğini, giderek sanatın kendisinin unutulmasına yol açacağına inanıyorum.Ayrıca devrimci adıyla piyasaya sürülen sanat ve edebiyat ürünleri sanatsal bir işçilik ve emek içermedikleri halde sanat diye yutturulmaya çalışılıyor.Devrimci sözcüğünü sanat için kullanmak istemiyorum.Çünkü bu hem sanatın özgüllüğüne ,özgürlüğüne ve de saflığına uygun düşmeyecektir."
Bir seferinde de sanatta bilgi, bilinç ve yetenek konusunu tartışırken tepem atmış;"Ne yani ,sanatçıda bilgi ve bilim ikici planda mı ?" deyince.."Bana göre evet..Bana göre sanatçılıkta bilgi ve bilinçten önce yetenek gelir" demişti.."Ha burada yetenek sözcüğünü metafizik bir havaya sokmamak için de buna işçilik demek daha doğru olacaktır." diye de ilave etmişti.

1971 yılında ,DTCF Tiyatro Bölümü olarak,İngiltere'deki York(Yourt) kentinin 1900'ncu kuruluş yıldönümü nedeniyle düzenlenen 22 günlük şenliğe ,Ankara Üniversitesi Tiyatro Topluluğu olarak katıldık. Şenliğe Avrupa ve Amerika'dan 18 üniversite topluluğu davet edilmişti.. Biz de bu şenliğe Sermet Çağan'ın "Ayak Bacak Fabrikası" oyunuyla giderken ve dönerken yan koltuk arkadaşım(her zaman olduğu gibi) Zülal'di.. E o kadar yol tartışmadan çekilir mi ? Bu sefer tartıştığımız konu "Bireyci sanat,toplumcu sanat" konusuydu..Ben" Toplumculuk ,toplusal nitelikli sorunların yapıta sokulmasıdır" derken.Zülal bunun tamamen tersini söyleyip;" Hayır Toplumculuk toplumsal sorunların yapıta sokulması değildir." diyordu.Ben "Öyle ise bireysel sorunların işlenmesi mi?" dediğimde ise şunları söylerdi: "Hayır bireysel sorunların işlenmemesi de değildir.Gerçek toplumcu sanat ,insanı birey toplum bütünlüğü içinde yansıyabilen sanattır.Toplumculuğu,toplumu dolaysız yoldan ilgilendiren sanatın tekelinde sanmak ilkel olduğu kadar da yanılgıdır." Bu tartışmanın o zamanlar daha dağılmamış olan Yugoslav sınırını geçinceye kadar

devam ettiğini anımsıyorum..

"Aucumda güneşin elleri,
Birden gül edebilirim bütün dikenleri,
Sarı kırmızı,ak,dostun elleri sımsıcak.."(C.A.Kansu)
Ceyhun Atuf Kansu'da sevdiğimiz, şiirlerini sık sık okuduğumuz şairlerden biriydi.
Hatta bir gece gazeteci Mehmet Kemal'in "Kalem" adlı meyhanesinde(ki o yıllarda meyhaneler yazarların ,sanatçıların sığınağı olmuştu..Orada çok içki içilmez içkinin tadı çıkarılırdı) Ceyhun Atuf Kansu'yu görmüş,masasına izin alarak ilişerek kendisiyle sohbet etme olanağımız olmuştu. Bu bizim için her zaman doyumsuz bir anı olarak kaldı..

Ve gecenin sonu mutlaka bir Hasan Hüseyin şiiriyle biterdi:
"silah ve şarkı,
ben bütün karanlıkları bularla yendim,
emekçi karımın dimdik bakışlarında,
ve çetelerin sipsivri uykusuzluğu,
Silah ve şarkı.

"kırdım kırkıncı kapıyı,
kandım o pınarlardan,
başladı uğul uğul uğuldamaya,
bütün ırmakları dünyanın.
Kızılırmak,
Kızılırmak."

Peki sohbet/tartışma sadece bu şairler arasında da mı döner dururdu?Hayır..
Edip Cansever'in "Yerçekimi Kranfil'inden:
"….çok ağrıyan yerlerim pembeye mavi,
ağlıyacağımız geliyor bir türlü,
yok biraz öyle,
bir çiçek gibi geliyorsun yer altı çevresinden,
aynı bir gözler denizi.."

Cemal Süreya"nın "Üvercinka" sından:
"…Erkekler hamamına Süleyman,
Az namussuz değilmiş hani,
Kalkıp dosdoğru Eskişehir'e gitti,
Enflasyon o parasıyla otuz lira.."

İlhan Berk'in "Çivi Yazısı"ndan:
"…Çin gülleri bir yerden oradan geliyorum,
Öyle sular dağların üstüydü isminiz,
Güneşler, bütün o durdum bir denizde,
Seni gördüm bir gül beyazlanıverdi,
Sesime dönmeyin bütün yalnızlığım.."

Hele onun kavga düzeyine tartıştığımız ,onun " Şiirde İkinci Yeni Akımını başkası değil kendisi yok etti" görüşü vardı ki..O tartışmaya burada hiç girmiyorum..

Bir de Hasan Hüseyin'in "şiir" yerine "dize","şair" yerine "ozan","hareket" yerine "devinim,"arzu" yerine "istek","aşk" yerine "sevi" sözcüklerini öngörmesi konusu vardı..Bu konu Zülal'le ender mutabık kaldığımız konuydu.İkimizin de bu konuda savunduğu.."Sözcük işlevsel olduğu müddetçe yaşar" olduğuydu."Türk Dili Türk şiiri üzerine uygulanmalıdır. Ancak bu durumda işlevsel duruma gelebilir. Her sözcük işlevsel olduğu müddetçe kullanılmalıdır."

"bu demir Divriği dağlarından,
Ben söktüm ulan ben söktüm,
Bu namlu Divriği demirinden,
Ben döktüm ulan ben döktüm,
Bu ak bileklerde bu kapkara kelepçe,
Ben dövdüm ulan ben dövdüm."(Hasan Hüseyin)
Bu şiirdeki kulağa pek hoş gelmeyen "ulan" sözcüğünün şiir diline uyup uymadığı konusundaki tartışmamızı ise bu yazının boyutlarını aşacağından sadece şunu söyleyeyim ben bu sözcüğü uygun bulama karşın Zülal:"Bu sözcüğü salt ses niteliğinde değerlendirsen sana katılırım..Ama bu şiirdeki bu sözcüğü mantıksal/akılsal değerine inip değerlendirmek gerekir.Sadece ses düzeyinde kalmak,öze inmemek yanlış bir değerlendirmedir."

O illet şeker hastalığı onu gencecik yaşında aramazdan alıp götürdüğünde üzüldük elbette. Ama Zülal gibi arkadaşlar ölmekle aramızdan ayrılmazlar. Onlar hep bizlerle yaşarlar.
"Seni anlatırken kusur ettiysem bağışla,
Kabul et yürekten selamımı.,
Merhaba.(Ö.Asaf)

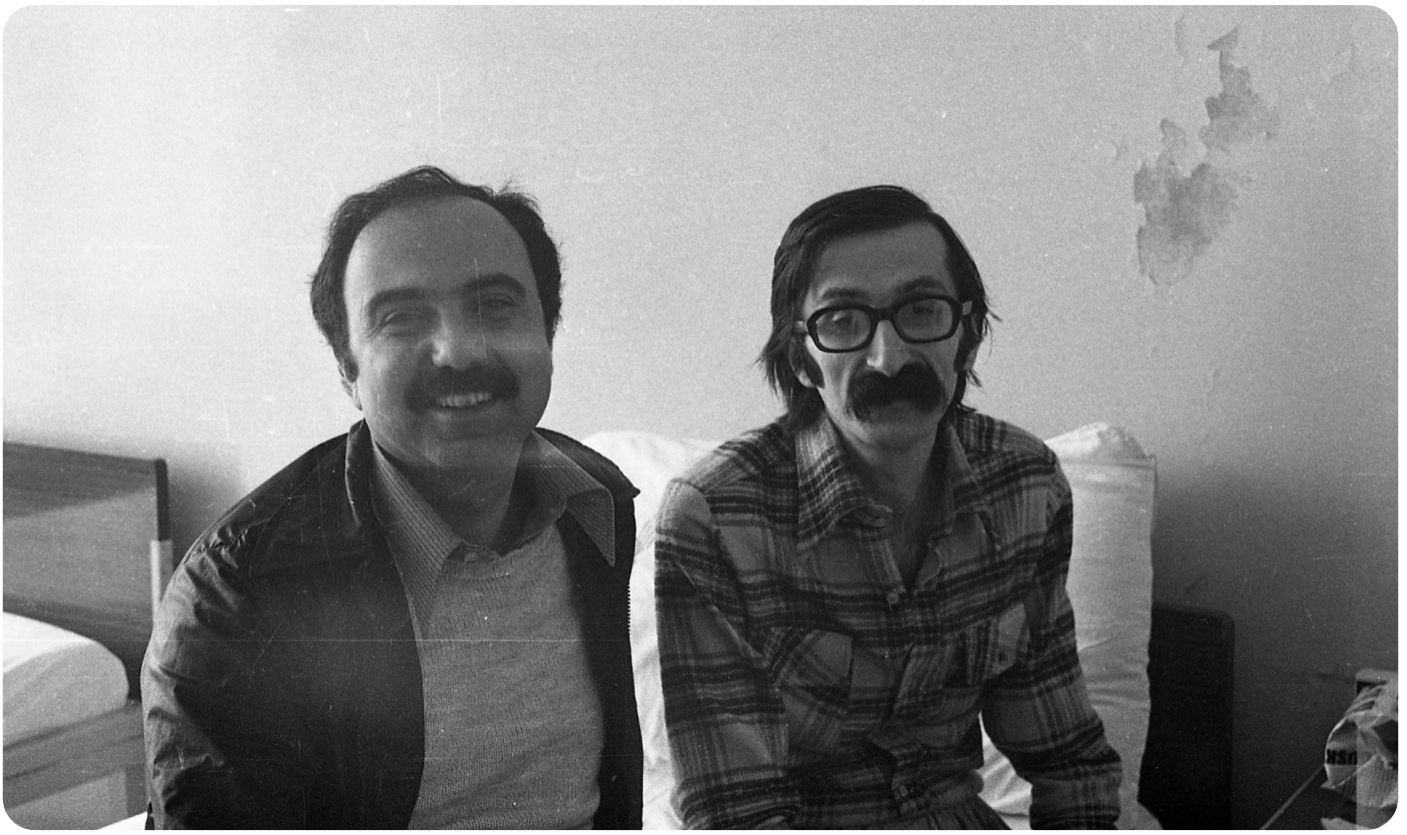
Ve buluşma akşamlarında birbirimizle vedalaşırken Özdemir Asaf'ın şu şiiri hiç değişmezdi..(Bu şiiri karşılıklı ,her bir mısraı replikmiş gibi ,oyun oynar gibi okurduk..)
"Gerçekler nerde biliyor musun dostum,
Bilmediğini ben biliyorum,
Hayır bilmiyorsun,
Evet bilmiyorsunuz,
Hoşça kal,
Hoşça kalınız,
Siz orada kalınız,
Sen orada kal."

Sevgili Züllal'in ruhu şad mekanı ışıklarla dolsun..

ÜST KATTAKİ ODA

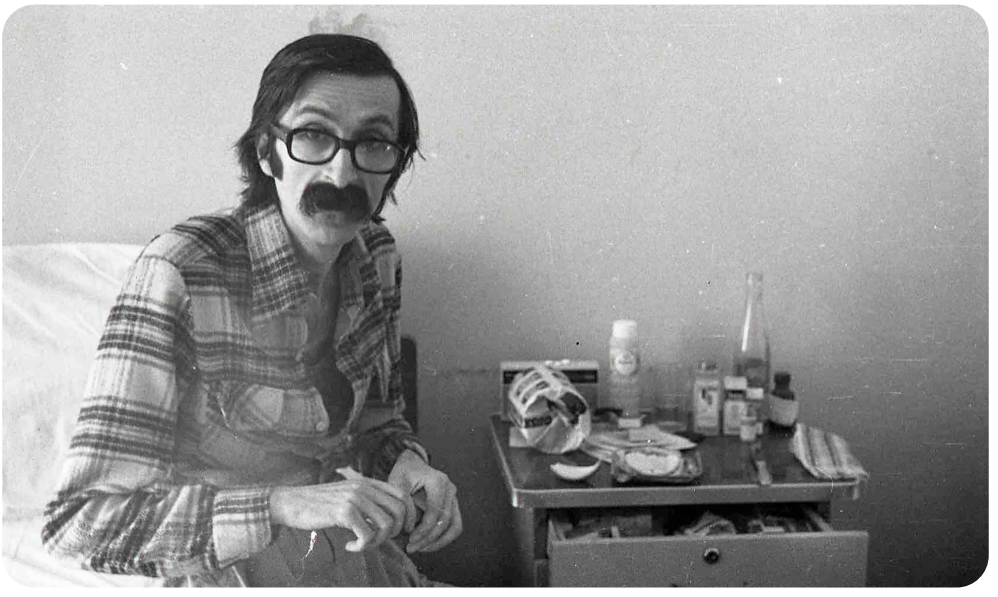
SERAP IŞIK

O’nu ilk gördüğümde siyah gür bıyıkları, ince uzun haliyle Turhan Selçuk’un karikatürlerinden çıkmış gibi bir hali olduğunu düşünmüştüm. Yukarıdaki odasında koltuğuna gömülmüş - koltuğun şeklini almış mı demeliyim!, davudi sesiyle hep birilerine bir şeyler anlatan, Çağdaş Sahne’nin müdürüydü. Ben de o sahnede oyunculuk yapmak istiyordum. 70’li yılların ortalarındaydı. O yıllarda Gaziosmanpaşa’da oturuyordum. Yürüyüşlerim sırasına (Hemen her gün Tunalı’ya iner, plakçılara uğrar, yeni gelmiş plakların izini sürerdim) tiyatro binasının adım adım yapılışına tanık olmuştum. Üstüne tabelası asılıp da artık etkin bir hale gelince; ellerinde sazları, başlarında kasketleriyle ozanları, önünde sohbet eden insanları, girip çıkanları görür sanki gizliden bir çağrı almış gibi heyecanlanırdım. Yakın çevremdeki insanların kimi onlara servet düşmanı, kimileri de anarşist diyordu. Bense onları tanımak istiyor, oradaki hareketin bir parçası olmanın hoş olacağını düşünüyordum. İyi ki! Müdürle ilk görüşmeyi yapmış, tiyatroya kabul edilmiştim. Provalar başlamıştı. O’nu bazen arka sıralarda yine koltukla bütünleşip oturduğunu görürdüm. Provayı izlerdi. O’nu geldiğini gören genç oyuncular, nerede olursa olsun çevresinde toplanırdı. Prova bitip de çıktığımda, yukarıda O’nun odasından gelen neşeli sesleri duyardım. Ben ilk zamanlar bu sohbetlere katılmazdım çünkü bir tiyatroda, bir oyunda (Yönetmen Ziya Demirel, oyun Küçük Kara Balık) oyunculuk yapmak istiyorsam orada olduğum her saniye “ Ailemi temsil ettiğimi unutmamam gerektiği “ bana tembihlenmişti. Evden tiyatroya, tiyatrodan eve! Oyun oynanmaya başlandıktan sonra, müdürün beni odasına çağırdığı söylendi. Yoksa tiyatromu iyi temsil edememiş miydim?! Çekinerek O’nun odasına gittim. Ayağa kalkıp, bana bir zarf uzattı. “ Yevmiyen “ dedi “ Bir sen almadın!” Çok şaşırdım çünkü para alınacağını bilmiyordum (Artık nasıl bir iletişimsizlikse benimkisi!) Sanırım bir tür sazan olduğumu anlayınca, benimle sohbet etmeye başladı. Çağdaş Sahne’yi, orada yapılmak istenen şeyleri anlattı. “ Akşam Yusuf ile Menofis “ oynayacak, gel seyret, kaçırma “ dedi. O’nun bugüne kadar kimsede görmediğim bir samimiyeti, birbiri ardına patlattığı parlak esprileri, hiç bitmeyen bir neşesi ve keskin bir zekası vardı. Ar-

tık üst kattaki odanın müdavimiydim. O benim Zülan Hocam'dı.

Zaman gençken hızlı geçer. Dokuz Eylül Üniversitesi (O zamanlar Ege Üniversitesi), GSF Tiyatro- yazarlık bölümü sınavına girerken sanki bir hayal gibi onu uzun bir koridorun ucunda, siyah takım elbisesiyle ince siluetini gördüm. Gür sesiyle yine çevresini almış gençlere bir şeyler anlatıyordu. O'nun olduğu yer harika bir yerdir. O okula girmeyi daha çok istedim.

Kıtlık yıllarıydı. Bir ocak tüpü için saatlerce sıraya giriyorduk. Elektrik kısıntıları vardı. Zülal Hoca Türk Tiyatrosu dersine giriyordu. Cevat Fehmi Başkut'u bize dar anlamda ve geniş anlamda olmak üzere, ikiye ayırarak tane tane anlatıyordu. Alsancak'taki fakültenin amfi sınıfında, üç bölüm aynı dersi alıyorduk. Her zaman olduğumuzdan daha kalabalığız. Kürsüde bir gaz lambası yanıyor! Dışarıda hava kararmakta. Zülal Hoca dersi anlatmaya çalışıyor fakat ne mümkün! Sınıfta herkes birbiriyle konuşuyor. En çok da Zafer 'in sesi duyuluyor olacak ki, Hoca " Çık dışarı Zafer! " dedi. Zafer çıktı gitti. Zülal Hoca dersi anlatmaya çalışıyor ama sınıftaki gürültü aynı. Zülal Hoca " Biriniz Zafer'i çağırsın, çocuğu günah keçisi yaptık! " dedi. Feyyaz, Zafer'i çağırmaya gitti. Onları beklerken sohbet etmeye başladık. Sınıfta çıt yok! Feyyaz da gitti gelmez. Zülal Hoca " Feyyaz şimdi ne yapıyor? " konulu bir sohbet başlattı. Hepimizden bu konuda birbirinden komik- saçma fikirleri var. Zülal Hoca her fikre daha da komik cevaplar veriyor. Espriler havada uçuşmaya başladı. Derken Feyyaz geldi " Zafer'in işi varmış, gelemiyor " dedi. Zafer de bir espri yapmıştı! Orada olmasa da. Masanın kenarına ilişmiş Zülal hoca kendine özgü tartımıyla konuşuyor, görece sağlıklı ve neşeli. Gaz lambasının ışığında duvara vurmuş gölgesi.

Yüksek lisans. Alsancak'taki okulun, gül bahçesine bakan sınıfı. Özdemir Hoca'nın dersinin sınavı. Gözetmen zülal Aksoy. Ne şans! Kopya çekmeyelim diye kitaplar toplanıp, kürsüye konmuş. Sorulardan biri çetrefilli. Zülal Hocaya soruyoruz. Bir düşüneyim, diyor. Siyah takım elbisesinin ceketini omzuna almış. Sonra gürül gürül sesiyle, ders verir gibi, sıraların arasında yürüyerek anlatmaya başlıyor. Biz yazıyoruz. Hepiniz aynı şeyi yazmayın, diye ihtar ediyor, bir öğretmen titizliğiyle. O anlata dursun açık pencerede birden Zeynep beliriyor. 6-7 yaşlarında, koşmaktan yanakları al al olmuş. " Sizi babama söyleyeceğim " diyor " Ne yaptığınızı biliyorum! " Kesinlikle yetiştirir " kimsenin bundan en ufak kuşkusu yok. Hiçbir şekilde tarafımıza çekemeyiz, aile bağlarını bizimle sır ortaklığı yapmanın önüne koyar, bundan hepimiz adımız kadar eminiz. Ne desek boş yani! Zülal Hoca şefkatli bakışlarla Zeynep 'e yanaşıyor " Çocukları çok severim " diyor ona. Biz başımızla onaylıyoruz. Duruyor, bir es veriyor. Baştan alıyor: " Çocukları çok severim. Özellikle ızgarasını! " Zülal Hoca'nın esprileri daima ters köşeye yatırır insanı. Koptuk gidiyoruz. Özdemir Hoca'nın odası toplantı odasının hemen karşısında, " Bu şamata da ne? " diyerek odaya dalması an meselesi. Bu bilinçle (!) sakinleşiyoruz. Zeynep de bahçenin derinliklerine doğru koşturup gitmiş zaten.

Zülal Aksoy hakkında bunları anlatmak istiyorum. Neşeli günlerini. Hastane ziyaretlerimizi değil. O'nu hep özledim. O'na hasret bırakan hayata şunu sormak isterim: Hayat, hiç adil değilsin biliyorsun değil mi?

Hilmi Zafer Şahin

Feyyaz Yükselen

Zeynep Nutku

GERÇEKÇİLİK VE DIŞAVURUMCULUK AKIMLARININ BÜCHNER'İN WOYZECK OYUNUNDAKİ YANSIMALARI

SARPER SAYDAM

Giriş

Büchner'in kitlelerce yoğun bir biçimde alımlanması 2. Dünya savaşından sonra başlar. Büchner'in idealizmi Klasik ve Romatik çağı geride bırakmıştır ve modern tiyatronun öncüsü olarak görülür. Tabi süreçte çözülmesi kolay olmayan sorunlar çıkar karşısına, bu yepyeni gerçeği ve bu gerçeğin zorunlu kıldığı 'insanı' nasıl dile getirmelidir? Beckett'e İonesco'ya benzeyen diyalogları, daire biçimindeki, kendi içinde derdini anlatan sahneleriyle, art arda değil yan yana işlediği gerçekçi üslubu ile dikkat çeker Büchner. Bu çalışmada öncelikle gerçekçilik ve dışavurumculuk sanat akımları incelenmiş, Büchner'in sanat anlayışından ve Woyzeck oyunu üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir.

Gerçekçilik

Gerçekçilik, edebi ekollerden biridir. Edebi ekoller düşünür ve sanatçıların yaratılan eserler üzerinde kafa yoruşu yapmaya, onları inceleyip, değerlendirmeye çalıştıkları an doğmaya başlar.

İlk edebi ekol olarak Fransız edebiyatında onyedinci yüzyılda klasisizmin doğuşu, Fransa'da düşünce ve fikir unsurlarının çok gelişmiş olduğunu gösterir. Eleştirmenlerin de işaret ettiği gibi, edebi ekollerin birbirini izleyişi, psikolojik bir prensibe dayanır. Onlar belirli bir edebi zihniyetten yorulup, karşıt zihniyetin arzu edilişini değişmez bir edebiyat tarihi yasası olarak kabul ederler. Bu psikolojik gözlemin temelinde yatan ana düşünce şudur: Sanatçı, gerçeği ya olduğu gibi ya da tasavvur ettiği gibi görecektir. Buradan, sanatçının, gerçeğin tamamen dışında kalması ya da tamamen içine gömülmesi anlamı çıkarılmamalıdır. Olsa olsa, bu iki görüşten birinin daha çok sanatçının eserlerinde egemen olduğu söz konusudur. Gerçekçilik Auguste Comte'un (1798-1857) kurduğu, Hippolyte Taine'in uyguladığı pozitivizmin etkisi altında gelişmiştir. Gerçekçilik, duygu ve hayal dünyasından, gerçek dünyaya dönüştür. Gerçekçilik; doğayı, canlı cansız bütün unsurlarıyla anlatmayı amaç edinmiş bir sanat çığırıdır. Başlangıç yılları ondokuzuncu yüzyılın ilk yarısına rastlayan gerçekçilik; romantizmin duygulu, kişisel, hayal yüklü yönüne karşıt bir yöntemde gelişmiş, sanatta, insanın ve insan topluluklarının hayatını, oluşlarını bütün gerçek çizgileriyle ve nedenleriyle görmek ve göstermek çabasını gütmüştür.(KANTEMİR, 1973 s. No: 1-2)

Gerçekçi sanat anlayışı aşamalar dizisine dayanan kapalı bir toplumun değil, açık bir burjuva toplumunun sanat anlayışıdır. 'Tarihsel gelişim içinde, sanat, yazın ve toplum düşüncesi, feodalizmden serbest kapitalizme doğru tarihin gidişini yansıtması yönünden sürekli bir biçimde yeni olgularla karşı karşıya geliyordu: Aydınlanmacıların, Fransız demokratik burjuva devrimi ile geleceğini sandıkları toplumsal uyum, gerçeklik ile karşılaştığında sarsıntıya uğramıştı; çünkü anaparacı düzen uyumlu bir insan yerine uyumsuz insanı; tutarlı bir toplum yerine yabancılaşmayı; ve ortak iyilik için yaşayan birey yerine bireysel yabancılaşmayı; ve ortak iyilik için yaşayan birey yerine, bencil bireyi yaratmıştı.' Her şeyi kapsayan çıkarcılık duyarlılığı olan herkesi öylesine tiksindirmiştir ki, yaratıcı insanlar anaparacı düzene büyük bir tepkiyle karşı çıkmışlardır. Daha önce de

belirttiğim gibi bu süreç romantik başkaldırıyla ve Rousseau'nun burjuva uygarlığına saldırmasıyla başlamıştı. Kimsesiz Ben'in romantik başkaldırısından ve soyluların ve halkın tepkilerinin garip karışımından burjuva değerlerine karşı olan saldırıdan eleştirel gerçekçilik ortaya çıkmıştır. (NUTKU, 1997, s. No: 142)

Eleştirel Gerçekçilik

Burjuva topluma romantikçe karşı çıkış, bir süre sonra o toplumun bir eleştirisine dönüştü. Romantizm ile gerçekçilik birbirinin tam karşısında olan görüşler değildir. Romantizm, daha çok eleştirel gerçekçiliğin ilk evrelerinden biridir. Eleştirel gerçekçiliğin kapsamı içinde bir çok görüş bulunur; örneğin, burjuvaya aşağılayarak bir bakış Fransız ihtilali sonrası burjuva toplumunu kökten suçlama, dönüşümcü umutları getirme, vb… Bütün bu görüşlerde burjuva toplumunun o günkü durumuna karşı eleştirel bir tutum vardır. Ama bu tutum ya aşağılayıcı, ya alaycı, ya dönüşümcü ya da değer tanımaz olarak belirir.(NUTKU, 1997, s. No: 142)

'Gerçekçiliğin özü toplum çözümlemesiydi; başka deyişle, toplum içindeki insan yaşamının, bireyle toplum arasındaki ilişkinin ve toplum yapısının incelenmesi, betimlenmesi bu çözümlemenin ilkeleriydi.' Gerçekçilik, insanı içinde yaşadığı toplumsal çevrenin dışına rastlantısal bir biçimde çıkartmaz; tam tersine gerçekçiliğin çelişkilerine ortaya koyabilmek için toplumsal ilişkileri diyalektiğini algılayıp bunların altını çizmeye yönelir. (NUTKU, 1997, s. No: 147)

Dışavurumculuk

Dışavurumculuk, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde, Orta Avrupa'da gelişen bir sanat akımıdır. Fransızca karşılığı ile Ekspresyonizm diye de anılır. Doğanın ve toplumun nesnel bir yaklaşımla betimlenmesine karşı çıkan Dışavurumcular, öznelliği ve sanatçının iç dünyasının dışa vurulmasını yüceltmişlerdir. Özellikle Almanya'da, tüm sanat dallarında etkili olan Dışavurumculuk, yerleşik biçim ve anlayışları yıkmaya çalışmıştır.

Dışavurumcu sanatçılar, bir nesneyi, tüm somut ilişkilerinden koparmak, onu çıplak ve yalnız olarak bireyselliğin, katışıksız bir ürünü olarak değerlendirmek amacındadır.

Bu sanatçılara göre, yazarın görevi dış doğanın anlamsızlığına, ruhsuzluğuna, güçlü bir atılışla bir anlam katmaktır. Bunun için 'Öz'ün derinliğine inilmelidir. Özün kavranabilmesi için, aklın kontrolüne bağlı olmadan 'Özü görme' yeteneğine bağlanılmalıdır. Öz, bireysel yaratılışla, canlı bir özellik gösterecektir. Dışavurumcu sanatçı, modern çağın teknik gelişmelerini, makine dünyası içinde kendisini tutsak hisseden insanlığın tepkisini, huzursuzluğunu, umutsuzluğunu yansıtır. Bu akımda çelişmelerin ruhsal durumu, bozguncu renkler, garip biçimlerde örtüşü haykırışların dışarı çıkarırı, yeni bir biçim bulmak amacını güder. (ARIKAN, 2007, s. No:336)

Georg Büchner ve Woyzeck

Modern tiyatronun öncüsü diye anılır kimi kaynaklarda Büchner. 1813 yılında doğan yazar, 24 yaşında vefat etmiştir. Dünyada geçirdiği bu kısa vakitte *'Danton'un Ölümü', 'Leonce ile Lena' ve 'Woyzeck'* isimli üç oyun yazmıştır. Büchner bütün sanat eserlerinde, senli benli olduğumuz çevremizi aşan, anlayamayacağımız , kavrayamayacağımız, sadece hayran olabileceğimiz bir ideal, bir örnek insan değil, gerçekte var olan, yaşayan, elle tutulur, canlı insanı bütün karmaşıklığı içinde görmek ister. Büchner, sanatında gerçek hayatı ve hayatın içindeki gizli duyguları ayırmamayı tercih eden bir yazar olmuştur. *'Hayatın sırlarını'* açıklamak yerine eserlerinde doğrudan gerçek hayatı barındırmayı tercih etmiştir. *'Büchner'e gelinceye kadar sanatın görevi, senli benli olduğumuz gerçeği değiştirmek; yüceleştirmek, ona bir anlam kazandırmaktı. Büchner'den bu yana ise sanata başka bir görev yüklendi: Gerçeği olduğu gibi yansıtmak'.* Böylelikle ilk defa Büchner'le sanatın amacı, belli bir ideali gerçekleştirmek değil de, var olanı, gerçeği açıklamak olarak ortaya çıktı. Hayatı, insanı, güzel-çirkin, iyi-kötü, zengin-fakir ayırmadan, sanatın; estetik ve ahlaki açıdan, sosyal fark gözetmeksizin, sadece canlı olana, yaşayana yönelmesi gerektiğini savunur Büchner. (SAYIN, 1999, s. No:138-145)

Woyzeck klasik ya da sürekli biçim değiştiren bir dram değildir. Karakterler arasında baş karakter ve onun karşısında olan karakter sayesinde bir gerilimden doğan dramatik yapı yoktur. Oyunu incelediğimizde giderek yükselen bir aksiyon, bir doruk noktası ve düşen aksiyonla beraber bir çözülme durumu da yoktur. Woyzeck'in ilk sahnesinde, Yüzbaşı ve Woyzeck arasında, eylemle meydana gelen bir olay yoktur. Asıl çatışma ikisi arasında geçen dialogtadır. Başlarda Woyzeck *'evet y*üzbaşım, öyle yüzbaşım' şeklinde onaylarken hiçbir şeyden anlamayan, etrafıyla ilgilenmeyen pasif bir insan düşüncesi ortaya çıkar. Ancak Yüzbaşı, Marie ve Woyzeck'in çocuğundan bahsedince tepki gösterir Woyzeck. Ve o ana kadar ahlak, erdem, namus mavraları atan yüzbaşına tutarlı bir cevap verir. O sınıftaki bir insandan beklemediğimiz bir cevap. Büchner'in daha oyunun ilk sahnesinden sınıfsal ayrımları, boş ahlak görüşlerini sert ve gerçekçi bir dille eleştirdiğini bu sahne açıkça anlatır.

'Bakın, biz sıradan insanlarız, erdem olmaz bizde, içimizden geldiği gibi davranırız biz. Ama ben de bir efendi olsaydım, şapkam, saatim, kuyruklu ceketim olsaydı, kibar sözler söylemesini bilseydim, ben de isterdim erdemli olmayı…'

Marie'nin Bando Çavuşunu gördüğü sahnede ise oyunun en çok atmosfer değiştiren sahnesidir. Komşusuyla pencereden eğlenceli bir sohbet içinde olan Marie, Bando Çavuşunun sadece ona selam vermesiyle komşusuyla tartışmaya başlar ve *'-şıllık'* diyerek pencereyi kapatır. Ve bebeğiyle baş başa kalır. Dış dünyadan pencereyi kapatarak ayrılıp, içinde bulunduğu durumu anlatan bir şarkı söylemeye başlar. Bu şarkı Marie'nin boğucu, sıkıcı hayatından uzaklaşması için kendi kendine söylediği bir şarkıdır. Ancak Woyzeck'in gelmesiyle atmosfer bir kez daha değişir, garip bir yüz ifadesi olacak ki; Marie'nin ilk sözü – neyin var Franz… olur. Woyzeck peşini bırakmayan gürültülerden bahseder ve sahneden çıkar. Marie'nin ise içini büyük bir umutsuzluk ve çaresizlik kaplamış olacak ki

–dayanamıyorum korkuyorum diyerek sahneyi terk eder.

'Sahnelerin her biri bağımsız, kendi içlerine kapalı birer daire, birer çember gibidirler. Birer daire gibi kendi içlerine kapalı olan ve kendi içlerinde de birer daire hareketi gösteren bu sahneler, aynı zamanda dramın en önemli olayı olan 'Marie'nin öldürülmesi' olayı etrafında da aynı hareketle dönmekte, bu olayı aynı hareketle çevrelemektedirler. Nasıl bir dairede başlangıç ve bitiş noktaları yoksa, her nokta

bir başlangıç olduğu kadar bitiş noktası da olabilirse, ama gene de her daire kendi başına bağımsız bir bütün ise, 'Woyzeck'teki tek tek sahneler de belirli bir başı, kesin bir sonu olmayan, ama gene de kendi içine kapalı, bağımsız birer birimdirler.'

Doktorun odası sahnesinde ise Woyzeck doğal insanı, olması gereken insanı temsil eder. Doktor ise duygudan, doğallıktan uzak ve bozulmuş bir tarafı simgeler. Büchner karşıtları, birbiriyle ilgili olmayan şeyleri yan yana getirerek dramatik yapı oluşturur. (SAYIN,1999, s. No:26-34)

Sonuç

Büchner'e göre insanı sanatın içinde bir motif olarak kullanmak insanî sayılamaz. Yazar, Woyzeck oyununda insan ne içindir sorusunu sorar, insanı, doğayı kesik cümlelerle, sanki sonu olmayan sahnelerle anlatır. Woyzeck oyunundaki ilk gerçekçi tutum Franz Woyzeck karakteridir şüphesiz, Büchner böyle olayların sadece soyluların, kralların, 'önemli' insanların başına gelmediğini iyi betimlemiştir bu baş karakter seçimi ile.

Büchner'in gerçekçiliğinde sanatçı sevgi ve anlamak amacıyla insana yönelmelidir. Arındırılmış insanlar görülen oyunda çeşitli dürtülerin, faktörlerin insanı belirlediği, suç işlemeye kadar sürüklediği, özgür olmayan bir kaotik yaşam vardır. Para kazanmak için denek olmak, kendini görgülü, kültürlü, erdemli, ahlaklı diye tanımlayan insanlardan hakaretler işitmek, görüldüğünde hiç kimseye uzak gelmez. Marie'nin bando çavuşuna duyduğu hayranlığın sebebi, yanında güçlü ve sosyal statüsü olan birini istemesidir. Ona verdiği hediyeler yeterlidir Marie için, duygusal boyutunu pek düşünmez yaşamak istediği ilişkinin. Öte yandan Dışavurumculuk akımının yansımaları, Büchner'in karikatür gibi yarattığı Yüzbaşı, Doktor ve Bando çavuşu karakterlerinde görülür. Büchner'in gerçekçilik anlayışı fotoğraf sanatındaki gerçekçiliğe benzer, yani gördüğümüz her fotoğraf karesinde gerçeğe olan sadakatinden şüphe etmeliyiz fotoğrafçının, çünkü onun baktığı açıdan görürüz fotoğrafı. Az önce bahsettiğimiz karakterler gerçeğin bir yansıması değildir, aksine abartılı yaratılmış karakterlerdir. Woyzeck oyununda izlediği bu yolu diğer oyunlarında da seyretmiştir Büchner. Leonce ve Lena oyunundaki kral karakteri de dışavurumculuk akımının izini gördüğümüz bir karakterdir. 2014 yılında Kocaeli Şehir Tiyatrolarında benim de içinde bulunduğum Woyzeck yorumunda; Yüzbaşı, Doktor ve Bando Çavuşu karakterlerini tek bir kişiye oynatmak istemişti oyunun yönetmeni, bu dramaturgiyle de kötü tektir ve aynıdır alt metni üzerinden daha da çok karikatürize edilmişti karakterler. Marie ve Woyzeck'in öyküsünden gerçek hayatı ve devamlı hayatlarına müdahale eden dış etkenlerin yarattığı kaosun insanlık dışı oluşu abartılı biçimde sahnelenmişti. Bu zıtlık ise bir reji dehası değil, Büchner'in yarattığı sanat amacını anlamakla iligilidir.

'Büchner durumların çeşitliliğini ve aralarındaki kesintileri kabul eder. Bunun içindir ki Büchner'in kahramanlarının – klasik dramdakinin aksine- Tanrı ile, çevreleri ile ve nihayet kendileri ile olan ilişkileri daima değişir.' Büchner'in kahramanları kendi içlerine kapalı birer *'bütün'* dürler. Büchner'in Woyzeck'te ve diğer eserlerinde yarattığı bu gerçek yaşantı devrim niteliğindedir. Woyzeck'te dil kullanımı da gerçekçi sanat akımına değil dışavurumcu sanat akımına yakındır. Dil, karakterlerin hakim olduğu istedikleri gibi kullandıkları bir araç değildir. Çeşitli algılarla yaratılmış bu karakterler mantıklı, kontrollü ve düzgün cümleler kuramazlar, tıpkı kendi içlerinde bulundukları durum gibi karmaşıklığı yansıtırlar. Fakat dildeki sadelik ve yüceleştirme olmama hali yine Büchner'in gerçekçi bir yazar olduğunun kanıtı niteliğindedir. Yine gerçeğin bir kısmını atıp diğerini de dilin yardımıyla düzene sokar yazar ve bütün karmaşık hayatı yansıtır.(SAYIN, 1999, s. No:150-158)

ALANYA SOKAK TİYATROSU

YETKİN YÜKSEL

Alanya Sokak Tiyatrosu 2008 yılında “FAZLA MESAİ MİZAH GRUBU” ismi ile Hilmi Uyar, Mine Batur, Zeynep Erdem ve Muhtar Vural tarafından kurulmuş ve tiyatro çalışmalarına başlamıştır.
Daha sonra çeşitli derneklerle çalışmış, dernek ve vakıf isimleri kullanılmıştır. Bunlar sırasıyla;
“ALSAV TİYATRO “
“ALANYA SANAT TİYATROSU” ve
“ALKARDER SANAT TİYATROSU”
10 Ağustos 2010 tarihli yönetim kurulu toplantısında alınan kararla ekibin isminin
“ALANYA SOKAK TİYATROSU”
olarak kalmasına karar verilmiştir.
Yine 2010 yılında Mine Batur Sanat Yönetmenliğini Hilmi Uyar’a devretmiştir.
Bu tarihten günümüze kadar Alanya Sokak Tiyatrosu aynı isimle faaliyetlerini sürdürmektedir.
2011-2015 yılları arasında ekibin daimi Yönetmeni olan Akın Paşaoğlu ile Alanya’da hem sahne de hem de sokakta oyunlar oynanmıştır.
Ekip 2016 yılı itibari ile farklı Yönetmen ve Eğitmenler ile çalışmalarını sürdürmüştür.
**
Bunlar sırasıyla; Akın Paşaoğlu, Naz İnal, Okan Özdil, Necla Alkaşı, Tülin Paşaoğlu, Hüseyin Özay, Hasan Çağdaş Kılıç, Fırat Onur Deniz ve son olarak Mustafa Erman Doğan.
Bu süreçte sahne ve sokak oyunları hazırlamış, şiir dinletisi yapmış, çeşitli festival ve şenliklere katılmaya devam etmiştir.
Bunlar;
Sahne oyunları; Has Sektör, Yemenimin Uçları, Salak Oğlum, İnternetçi, Safinaz’ın İzdivacı, Ehliyet Senin Neyine, Yatağımda Ceset Var, Sorgu Sual, Kız İsteme, Sıkıyorsa Evlen Benimle, Gül güldür Düşündür, 3-2-1 Perde, Zabıtamın Halleri, Tesadüfün İğne Deliği, 7/24 Zabıta, Sen Gara Değilsin ve Danışıklı Dövüş.
Sokak ve şenlik oyunları; Karakol, Pişekar ve Kavuklu, Laz Ajan, Pusuda Hüsmen Ağa, Evde Şamata, Kadın Olmak, Saklanbaç, Sütçü İmam Olayı, Saflık, Hırsıza Kız İsteme, Kem Göz Nebahat.
Çocuk Oyunları; Alican, Aycık, Palyaço ve Lila, Denizdeki Kayıp Kutu, Palyaço ve Arkadaşları, Miniklere Ortaoyunu.
Şiir Dinletileri; Şiir Gecesi, Şiirle Yüreğe Yolculuk, Şiiristan, Bitmemiş Şiirler.
Alanya Sokak Tiyatrosu sokak ve şenlik oyunları ile Alanya ve çevre ilçelerin köyleri olmak üzere bir çok yerde oyunlar oynamıştır.
Bunlardan bazıları; Fakırcalar Köyü, Gümüşkavak Köyü, Mahmutseydi Köyü, Doğanca Köyü, Sapadere Köyü, Ali Efendi Köyü.
2013 yılında ekip ilk kez bir festivale kabul edilmiştir; İzmir Ege Üniversitesi 16. Tiyatro Festivali. Bu festivalde ‘Karakol’ adlı kısa oyunla temsil verilmiştir.
2015 yılında ekip ilki düzenlenen bir festivale kabul edilmiştir; Karaman K.O.P. Gençlik Festivali. Bu festivalde ‘İnternetçi’ adlı ortaoyunuyla temsil verilmiştir.
2018 yılında ekip 7. Uluslararası Urla Toprak Sahne Festivaline kabul edilmiştir. Bu

Alanya Sokak Tiyatrosu Sahne Yapımı / 2010

Festivalde 2 adet temsil vermiştir; Hırsıza Kız İsteme ve Kem Göz Nebahat.
Tüm bunların yanı sıra ekip tamamen ücretsiz olarak huzurevinde, cezaevinde ve öğrenci yurtlarında çeşitli oyunlarla temsiller vermiştir.
**
2019 yılında atölyenin 20 kişilik çalışma sahnesini "AST ODA SAHNE" ismi ile minik izleyicilerine açmış, burada çocuk oyunu temsilleri vermiştir.
2020 yılında Alanya'nın ilk kafe-tiyatrosunu açmak için ekibin Sanat Yönetmeni Hilmi Uyar ile İdari İşler Sorumlusu Özlem Pamuk çalışmalara başlamış maalesef pandemi sebebi ile çalışmalarına ara vermek zorunda kalmıştır.
2021 yılının Eylül ayında "CAFE DE KABARE" ismi ile açılan tiyatro kafe 50 kişilik kapasitesi ile mini bir salon görevini üstlenmiştir.
Burada çeşitli prova, toplantı, akustik müzik dinletisi ve sahne oyunları yapılmıştır.
2022 yılında Rota Sanat Merkezi ile ortak proje çalışmalarına başlanmıştır.
Mustafa Erman Doğan'nın Yönetmen, Birke Muratal Doğan'nın Yardımcı Yönetmen olduğu "Danışıklı Dövüş"isimli oyun, Alanya'da farklı iki tiyatro ekibinin beraber çalıştığı ve sahneye çıktığı ilk proje olmuştur.
Son olarak Hilmi Uyar, Mustafa Erman Doğan ve Gökhan Elverdi HERKES SAHNEDE PLATFORMU'nu kurmuş; öncelikle Altan Erkekli ve Levent Ülgen ile 2 söyleşi düzenlemiş ve ardından 2022 Ağustos ayında Alanya'nın ilk tiyatro festivalini gerçekleştirmiştir.
Yeni sezon için Alanya Sokak Tiyatrosu ve Rota Sanat Merkezi yine ortak bir oyun çalışmaya başlamış ve provaları devam etmektedir

cafe de KABARE

Tiyatroya başladığında, kurucularından biri olduğu Tosmur Belediye Tiyatrosu'ndan ayrıldığında, dostları ile ilk özel tiyatro ekibini kurduklarında hep aynı düşünce varmış Hilmi Beyin aklında; "Kendi sahnemiz olsun."

Sen Gara Değilsin Prömiyer
Cafe de Kabare

İmkan ve şartlar dahilinde ilerlemiş her şey. Önce çeşitli dernek ve kurumlar ile birlikte onların verdiği yerlerde çalışılmış, provalar yapılmış, oyunlar çıkartılmış. Sonunda Alanya Sokak Tiyatrosu ismi ile birlikte ufak bir dükkan küçük bir çalışma atölyesine dönüştürülmüş. O ufacık çalışma atölyesine bir sahne koymayı ihmal etmemişler. Çalışma atölyesi günden güne büyümeye devam etmiş tabii sahne hayali de. Herkes kendi özel yerinde kendi şartları ile çalışmayı ister elbette ama Hilmi Beyin ve bu ekibin bir sahne istemesinin başka bir nedeni daha var; Alanya'da yalnızca 1 adet sahne olması. Alanya Kültür Merkezi'nde Belediye Tiyatrosu düzenli temsiller veriyor; şehir dışından gelen ekipler, Alanya'daki tiyatro ekipleri, dernekler, okullar, siyasi partiler, özel kurumlar ve orkestra toplulukları da yine aynı sahneyi kullanıyor. Dolayısı ile Kültür Merkezi'nde boş bir gün bulmak ve temsil vermek çok zor hale geliyor.

Ambivalenz Prömiyer
Cafe de Kabare

Alanya Sokak Tiyatrosu'nun Sanat Yönetmeni Hilmi Bey ve ekibin hem oyuncusu hem de İdari İşler Sorumlusu Özlem Hanım bütün bunları göz önünde bulundurarak Alanya'ya alternatif bir sahne kazandırmak istemişler. 2020 yılının başlarında 2 katlı, üst katı çalışma atölyesi ve ofis, alt katı küçük bir sahne yapmak için uygun bir yer bulunmuş ve planlamalar başlamış. Maalesef öncelikle pandemi sebebi ile çalışmalara ara verilmiş. Sonrasında resmi kurumlardan 'sahne yapmak için konum uygun değil' reddi gelmiş. Bu konumda eğer isterlerse daha önceden yapıldığı gibi cafe-restoran yapabilirlermiş. Bütün hayaller, umutlar suya düştü derken Alanya'da hiç olmayan bir şeyi yapma fikri çıkmış; Cafe de Kabare. 28 metrekare sahnesi 16 masası 50 sandalyesi ile küçük ama samimi bir tiyatro sahnesi.

Önceleri olur mu olmaz mı derken neden olmasın deyip bütün plan bu şekilde değiştirilmiş. Perdeler taksitle alınmış, masalar ileri tarihli ödeme ile. İçeride henüz oturacak sandalye yokken Rota Sanat Merkezi bünyesindeki Tiyatrota ekibi oyun çalışmaya başlamış bile bu alternatif sahnede. Sandalye sorunu devam ederken "Sandalye Bağışı" fikri gelmiş akıllara. Önce eş-dost sonra tanıdıklar ve tanıdıkların tanıdıkları derken 50 sandalye alınmış ve her bir sandalyeye alan kişilerin isimleri yazılmış. Ekip bazı sandalyelere usta oyuncuların adını vermeyi ihmal etmemiş. Bunlardan bazıları Kemal Sunal, Münir Özkul, Murat Atak…

Cafe de Kabare artık izleyici almaya hazır hale geldiğinde ilk oyunun duyurusu aynen şöyle yapılmış; "Çayınızı yudumlarken harika bir oyun izlemek istemez misiniz?" Böyle bir şeye alışkın olmayan Alanya izleyicisi "Balık halinde tiyatro mu olur? Cafede tiyatro nasıl olur?" gibi tepkiler vermiş.

Rota Sanat Merkezi Bünyesinde, Mustafa Erman Doğanın yönettiği, Tiyatrota'nın ilk oyunu 'Ambivalenz' Cafe de Kabare'nin de ilk oyunu olmuş. Prömiyer günü 50 sandalye kapasiteli küçük salona ekstra tabureler koyulmuş ve oyunu 65 kişi izlemiş. Böylelikle Cafe de Kabare'nin serüveni başlamış. "Balık halinde tiyatro mu olur?" diyen tüm izleyiciler bu sıcak ve samimi ortamı, bu küçük sahneyi çok beğenmiş gerçekten.

Masaların üzerine küçük not kağıdı, kalem, mönü ve üstüne basınca yanan ışık koyulmuş. Oyun esnasında bir şey sipariş etmek isterseniz mönüden bakıp not kağıdına yazıyorsunuz ve masanın üstündeki küçük ışığı açıyorsunuz. Garsongelip not kağıdını alıyor. Bu esnada neredeyse hiç konuşma olmuyor. Tüm bunlar küçük bir alanda oynayan oyuncuları ve seyircileri düşünerek yapılmış.Derken çalışmalar, provalar yine bu sahnede devam etmiş. Birkaç ay sonra Cafe de Kabare'de Alanya Sokak Tiyatrosu oyuncuları Mustafa Erman Doğan'nın yönettiği 'Sen Gara Değilsin' oyununun prömiyerini yapmışlar. Kabare (ekip kendi içinde hep böyle diyor) toplantılar, çalışmalar, provalar için kullanılan bir yer haline gelmiş. Alanya Sokak Tiyatrosu ve Rota Sanat Merkezi'nin ortak projesi olan 19 kişinin oynadığı "Danışıklı Dövüş isimli oyunun tüm provaları Kabare'de yapılmış. Ve hatta Alanya'da yine bir ilk olan Realtor Alanya 1. Tiyatro Festivalinin temelleri ve tüm toplantıları da yine Kabare'de atılmış.

Maalesef maddi zorluklar devam ettiği için şu an bir duraklama dönemine girmiş durumda Cafe de Kabare. Ama bunun için çalışmalar ve bazı görüşmeler yapılıyormuş. En kısa zamanda tekrar perde açmayı bekliyor Cafe de Kabare.

GAYE ALACACI: LAL BİTMEYEN BİR HİKAYEDİR

MUSTAFA İRİ

İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde geçtiğimiz hafta izlediğimiz Ankara Devlet Tiyatrosu yapımı olan 'Ölesiye›de, bir Mustafa Kurt rejisinde izledik sizi en son. Göz dolduran bir oyunculuk ve sahneye atmosfer katan yüksek bir enerjiniz var. Daha bir çok şeye değinmeden önce sizi, kendi cümlelerinizle tanımak isteriz. Kimdir Gaye Alacacı? Bu doğuştan geldiği çok belli oyunculuk yeteneğini ilk ne zaman fark etti?

Ankara'lıyım. Bilkent Üniversitesi tiyatro bölümü mezunuyum. Okulu bitirdikten sonra Kocaeli Şehir Tiyatrosu'nun sınavına girip kazandım. 2000 yılında oradan istifa ederek Devlet Tiyatroları sınavına girdim. Diyarbakır Devlet Tiyatrosu'nu kazandım. Ardından bölge hizmetimden sonra Ankara Devlet Tiyatrosu'na tayin oldum. O gün bugündür Devlet Tiyatrolarında oyunculuk yapmaktayım.

Ben tiyatroya gönül vermeden önce baleye gönül vermiştim. Ankara Devlet Opera ve Balesinin çocuk balesine gidiyordum. Hep balerin olmak istemiştim ama olmadı. Yıllar sonra seslendirme yaparken Semih Sergen'in ısrarıyla konservatuar sınavlarına girdim ve kazandım. Oyunculuğa dair bir yeteneğim olduğunu ben keşfetmedim. Şarkı söylerdim, dans ederdim ama oyunculuk yoktu aklımda. Ancak Devlet Tiyatrosunun oyunlarına gide gide, seslendirme stüdyosunda Devlet Tiyatrosu sanatçılarıyla beraber çalıştıkça oyunculuğa ilgi duydum. Rahmetli Semih Sergen de "Mutlaka sen oyuncu olmalısın!" demişti. İşte böyle başladı.

Kişisel olarak heyecan verici izler bırakan yaratıcı oyunculara soru sormayı ve onları tanıyıp anlamayı değerli buluyorum. Özellikle de çocukluk dönemlerini. Sanatın ve yaşamın o en dolaysız ve masum ilkgençliğini. Nasıl bir çocukluktu sizinki?

Ben çocukluğumu Ankara Bahçelievler semtinden geçirdim. Sanatçı ve aydınlarla dolu bir mahalleydi. Mesela üst komşumuz bateristti. Yan komşumuz balet, diğer komşumuz orkestra şefi Hikmet Şimşek, diğer apartmanda ise anayasa profesörü Muammer Aksoy vardı. Ayrıca yakın zamanlarda yitirdiğimiz efsane dansçı Erdal Uğurlu da akrabamdır. Onun etkisi büyüktür bende. Aynı evde büyüdük. Onunla şarkı söyler dans ederdik. Sonra o konservatuara bale bölümüne girdi. Onun okuluna gidince bayılırdım oraya: Cebeci Konservatuarı.

Diğer yanda Hayali Küçük Ali'nin torunu Tuncay amca vardı. Karagöz ve Hacivat oynatırdı. Evindeki atölyeyi hatırlıyorum. Tüm karakterleri deriden keser, biçer, kurutur, sonra da boyardı. Balet Erhan Ergüler bize danslar çalıştırırdı. Mahallede müsamereler hazırlardık. Mesela ilk kez piyanoyu Muammer Aksoy'un evinde görmüştüm.

Çok hareketli, mutlu sayılabilecek bir çocukluk geçirdim o mahallede. Bildiğiniz sokak çocuğuydum: yaramaz, yaralı bereli, gece gündüz sokakta olan bir çocuk. Ardından ilkokul ve oradaki müzik öğretmenim sürekli sahneye çıkarırdı beni. Ya şarkı söylerdim, ya şiir okurdum ya da dans ederdim. Ortaokul ve lisede hep opera ve baleye giderdim. Bütün baleleri seyrederdim. Tiyatroya gidince sıkılırdım. Çünkü mutlaka müzik dinlemek istiyordum. Müziksiz oyunlarda çok sıkılıyordum. Ne zamanki tiyatro bölümüne girdim o zaman tiyatroya gönül verdim. Çalışa çalışa daha çok sevdim.

Madem ilk soruda 'Ölesiye' dedik oradan devam edelim. Bu güçlü tekst, birbirinden acayip ve eğlenceli karakterler ve herşeye hakim bir reji örneği gerçekten de başarılı. Oyunun oluşum süreci ve sahne arkasını anlatır mısınız? İstanbul izleyicisi bayıldı oyuna.

'Ölesiye' oyununu dört sene önce okumuştum. Okudu-

ğumda bayılmıştım, "Keşke Ankara Devlet Tiyatrosunda sahnelense" demiştim. Sonra yıllar geçti ve bir gün Mustafa Kurt 'Ölesiye' oyununu sahneye koyacağını ve beni de oyuna aldığını söyledi. Prova tarihi belli oldu ve okuma provalarıyla başladık. Her oyun nasıl çalışılıyorsa, her prova nasılsa biz de olması gerektiği gibi çalıştık, kırk gün sonra prömiyer yaptık. Ekip zaten çok iyiydi, koreograf, dramaturg, dekoratör, ışık kreatörü, herkes işini çok titizlikle yaptı ve bu oyun ortaya çıktı.

Çok güzel bir prova süreci geçirdik. Saygılı, sevgi dolu ve eğlenceli.

Önemli prodüksiyonlarda yer almak her oyuncuya nasip olmaz. Ama şans ve çalışkanlık sayesinde bunu elde etmek de çoğu zaman mümkün. Bir kaç ay önce sezonun başında çocuk gelinlere ithafen önemli bir sosyal sorumluluk projesinde izledik sizi. 'Lal' de. Müziğin, ezgilerin, yürek yakan çocuk hikâyelerinin gövde gösterisiydi ve siz başroldeydiniz. Toplumsal olduğu kadar sizin için çok kişisel bir proje olduğunu biliyorum. 'Lal' kimin fikriydi ve nasıl doğdu? Kimlerin emeği ve desteği var?

"Lal" aslında müzisyen olan bir arkadaşımın fikriydi. Bir gün bana "Seninle Ünzile müzikali yapalım mı?" dedi. Sonra onunla nasıl yaparız ederiz diye konuşmaya başladık. Ardından ben yazar arkadaşım Şirin Aktemur'a konuyu açtım. O da bu fikre bayıldı ve "Hemen yazacağım" dedi. Aylarca çalıştı, sahaya gitti, genç, yaşlı çocuk gelinlerle konuştu. Ardından sosyolog, psikolog ve kadın doğumcularla birlikte çalışarak bu metni oluşturdu. Şirin harika bir metin getirdi ve üstünde çalışmaya başladık. Orkestra olacaktı, türküler olacaktı. Ben türküleri şarkıcıların söylemesi gerektiğini düşündüm hep. Bu oyunun "sesleri" özel olmalıydı. Tekst o kadar dokunaklıydı ki müziğe geçtiğinde büyü bozulmamalıydı. O yüzden oyuncu arkadaşlarımı opera sanatçılarından seçtim. Oyunun yapımcısı da ben olduğum için bu konuda ısrar ettim.

Sonra Ankara Devlet Opera ve Balesi'nin değerli tenoru Şenol Talınlı ve soprano Şule Köken'e bu rolleri teklif ettim. Onlar da kabul etti. Bunun ardından sponsor arayışına gittim. Siz de bilirsiniz ki bizim ülkemizde herkes sanatı çok sever ama kimse elini cebine atmaz. Ve bu ülkede sadece ünlü olan dizi yıldızlarına sponsor olunur. Birkaç yer ile görüştük, ardından UNICEF ile görüştük. Önce çok heyecanlandılar ardından sonra da koskoca UNICEF "Bizim paramız yok" dedi. Biz bu arada kastı yaptık, kimlerle çalışacağımızı belirledik. Geriye bir tek para kalmıştı. Bu arada, bir akşam çok sevdiğim bir ağabeyimle sohbet ederken bu konuyu açtım. Hiç düşünmeden, teksti bilmeden "Yarın gel konuşalım" dedi. Ertesi gün gittim ve "Tamam, biz sana sponsor olacağız" dediler. Bu sanatsever işadamları Mete Çağlayan ve Seyit Ardıç'tır.

Projeyi çok beğendiler, sahiplendiler ve sonsuz destek oldular. Seyit Ardıç Ankara Sanayi Odası Başkanı, Mete Çağlayan Ankara Sanayi Odası İkinci Organize Sanayi Başkanı. Onlara minnettarız, onlar olmasaydı bu oyun olamazdı. Tabii ki para vermekle işleri bitmedi. Hiç yakalarından düşmedim. Prömiyerdi, ikinci oyundu, afişti, turneydi, arkadaşlarımın sıkıntısı, her şeyde hep onları aradım. Müthiş bir prömiyer yaptık ve sonra oyun devam etti. Pandemi olmasına rağmen yavaş yavaş da duyulmaya başladı. Ardından Gizem Cevahir öncülüğünde İstanbul Cevahir Kongre Merkezi'nde oyunumuzu oynadık ve tüm geliri çocuklara burs olarak iki tane vakıfa bağışladık. Oyunumuz öncelikle bir sosyal sorumluluk projesidir. Amacı da yıllardır ülkemizde kanayan bir yara olan bu konuyla ilgili farkındalık kazandırmaktır. Bu sorunun büyükşehirlerde değil de daha çok kırsal kesimlerde olduğunu düşünürken daha geçenlerde İstanbul'da 6 yaşında bir kız çocuğunun 'evlilik' adı altında nasıl ve ne şekilde istismara uğradığını gördük.

Bu projenin benim için diğer bir anlamı da bu oyunun bana özel, benim için yazılmış olmasıdır. Şirin, "Bu oyunu senin için yazdım, önce sen oynayacaksın" dedi. Nasıl bir insan için şarkı yazılıyorsa benim için de bir oyun yazılmıştı. Hiçbir oyuncuya da nasip olmaz bu. Teksteki Filiz benim yani. Çünkü benim adım Gaye Filiz. Daha önce de Şirin'in yazmış olduğu 'Can Kırıkları' adlı oyunda kendi hayatımı oynamıştım. Oradaki temel cümle de "benim Gayem de" diye başlıyordu. "Burada da Filiz'i kullandım" dedi. Bu sorumluluk duygusuyla ben de en iyisini yapmak için uğraştım, çalıştım, çalıştım. Kendi alanında en iyi olan sanatçılarla çalıştık. Koreograf, kostüm kreatörü, ışık kreatörü, müzik direktörü ve müzisyenler. Yapımcı gibi gözüksem de her zorluğu oyuncu arkadaşlarım Şenol ve Şule'yle yaşadık. Bu çalışma 3 yıl sürdü. Projeye biri girdi, biri çıktı, ama onlar hep yanımda durdu. Şule Köken bu ülkenin en önemli sopranolarından biridir. Şenol Talınlı

dünyanın bir çok yerinde temsiller yapmış, konserler vermiş çok önemli bir tenor, onlarca öğrenci yetiştirmiş çok değerli bir hocadır. Bağlama sanatçımız Hasan Özçırpan, nefesli sazda Baran Aşık müzik dünyasının önde gelen isimlerindendir.

Yani "Lal" çok uzun bir hikâyedir, anlat anlat bitmez.

Tiyatro dünyası aynı zamanda vahşi bir orman ve kurtlar sofrası. Herkesin kuyruk acısı, gönül yarası ve haksızlık öyküsü var. İşin bu tarafına çok girmek istemesem de sormadan edemiyorum. Bu kötücüllükten siz de payınızı aldınız mı? Sanata bile bulaşan bu hastalıktan nasıl korunur bir oyuncu?

Ben de çok haksızlık çok üzüntü yaşadım. Yaşamama şansın yok ki. Çok sıkıntılı oyunlarda sevmediğim yönetmen, sevmediğim oyuncularla çalıştım. İşimizin temeli egoya dayandığı için çatışmalar, haksızlıklar, kayırmalar çok oluyor. Bu işe başladığımda 'Kırmızı başlıklı kız'dım ama zamanla şimdi ben de kurt oldum. Ben Devlet Tiyatrosunda olduğum için daha korunaklı, daha konforlu olduğumu düşünüyorum. Kötüler her yerde var. Kötüye ve kötülüklere takılmadan devam etmek bence en önemlisi. Kurumumda çok iyi arkadaşlarım var. Cesur, mert ve duyarlı oyuncular. Biz büyük bir dayanışma içinde birbirimizi koruyoruz, kolluyoruz ve seviyoruz. Ayrıca gençken üzüldüğüm şeylere şimdi üzülmüyorum. Korktuğum insanlardan artık korkmuyorum. Tiyatroda oyunculuk dışında da birçok çalışmada bulunduğum için, yani elimi taşın altına koyduğum için birçok konuda da sözümün dinlendiğini düşünüyorum. İyilerle birlikte olduğum için iyilik görüyorum. Kötülerden uzak durduğum için de yıpranmıyorum.

Bugüne dek oynadığınız oyunlardan unutamadığınız ya da unutamadıklarınız hangisi? İçinizde ukde kalan işler var mı?

'Çamaşırhane'yi unutamam. Çok severek oynamıştım. 'Can Kırıkları'nı da çok severek oynadım. Bir de 'Cadı Kazanı' ve 'İçerdekiler' beni çok etkilemişti. İçimde ukde kalan iş olmaz mı? 'Kaldırım Serçesi' ve 'Kabare' müzikalini çok oynamak istiyorum.

İdeallerine kavuştu mu Gaye Alacacı? Sanattaki yolculuğunda yapmak istediği yeni oyunlar, projeler var mı? Bizi başka hangi sürprizler bekliyor sonrasında?

İdeallerime kavuştum mu bilmiyorum ama iyi işler yaptığımı düşünüyorum. Tabi ki kafamda bir çok yeni proje var. Öncelikle Gülriz Sururi'nin hayatını oynamak istiyorum. Onunla ilgili bir tekst hazırlıyorum. Tabi ki aklımda bir sosyal sorumluluk projesi yine var. Ama şimdilik ne olduğunu söylemeyeceğim, sürpriz olsun.

Deneyimli bir oyuncu olarak, zor günlerden geçen bu ülkede genç oyuncu adaylarına son olarak neler söylemek istersiniz. Tüm bu şahane birikimlerden sonra tiyatro izleyicisine, abonelerimize ve sizin sadık takipçilerinize mesajınız ne olurdu?

Oyuncu olmak isteyen gençler öncelikle bol bol okumalı, sanatın diğer dallarıyla ilgilenmeli ve çok fazla oyun seyretmeli. Resim, müzik, bale, heykel ve diğer sanat dalları tiyatroyu besler. Bunun dışında da gezip, farklı yerler, farklı hayatlar görüp tecrübe etmeliler. Ayrıca ülke gündemi, dünya gündemi, siyasi duruş da çok önemlidir.

Bir sanatçının kişiliği de önemlidir ayrıca. Fazla ego, fazla kibir, insanı yıpratan en önemli duygulardır. Zaten bir şeyler yaşamadan, korkmadan, sıkıntı çekmeden, hiçbir işte başarı sağlanamıyor. Fazla konfor başarı getirmez zaten.

En son şunu söyleyebilirim: saygılı ve sevgili olun, içinizdeki iyilik ve adalet mutlaka size sevgi ve güzellik olarak dönecektir.

ANDROID BEBEK

PINAR ÖZER BARIŞ TAŞKIN

12.01 Barış Manço Kültür Merkezi **Moda**

19.01 **Boa Sahne Kadıköy**

21.01 **BURSA** Uğur Mumcu Sahnesi

08.02 **DURU** Tiyatro **Ataşehir**

25.02 **TORIUM Sahne**

08.03 **DURU** Tiyatro **Ataşehir**

*Ünlü Hırvat yazar **Miro Gavran**'ın 2012 yılından beri **Amerika, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Slovenya, Danimarka, Almanya, Macaristan** ve **Rusya** gibi pek çok ülkede sahnelenip, gişe rekorları kıran oyunu*

TÜRKİYE'DE İLK KEZ SAHNEDE

*"Erkekle kadın arasında olanlar genellikle **MANTIKSIZDIR** ve bu yüzden çuvallar insan…"*

DERİN, ART'TAN

BİR İLİŞKİ KOMEDİSİ

YAZAN: MIRO GAVRAN

ÇEVİREN: NAZLI GÖZDE YOLCU

YÖNETEN: ESRA PAMUKÇU BOZKURT

Yapım: **DERİNART** Oyun Asistanları: **Tuğçe Gür - Melike Polat**

Işık Tasarım: **BATUHAN SEZER** Müzik: **YAĞIZ ORAL**

Grafiker: **BUSE MUTLU** Teaser: **NOYAN PAMUKÇU** Afiş Tasarım: **TİLKİ YAPIM**

biletix ticketmaster Türkiye

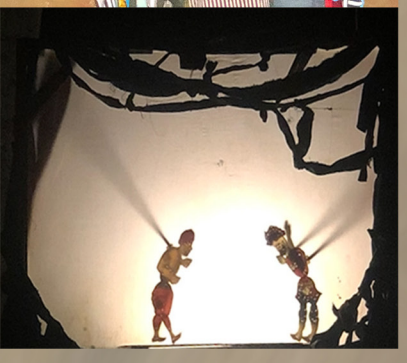
biletinial

UNESCO tarafından Yaşayan İnsan Hazinesi seçilmiş Alpay Ekler'in kaleme aldığı "Vakvak Yılanlı Asa ve Son Karagöz Tozu" adlı oyun, meddahın modern yorumlaması olma özelliği taşıyor. Oyun, şamanik unsurların meddaha, meddahın da günümüz dramatik sanatlarına nasıl dönüştüğüne dair seyircisine ipuçları verirken, destansı özelliğe sahip bir masalı modern dramaturji tekniğiyle sahneye taşıyor. Şamanik ritüellerin yanında, gölge ve hayal oyunlarıyla desteklenen anlatı farklı disiplinleri harmanlayarak seyirciye ulaşıyor.

TEĞET TİYATRO

VAKVAK, YILANLI ASA VE SON KARAGÖZ TOZU

BİR KAM MASALI

YAZAN: ALPAY EKLER

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

biletinial

TC KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ MADDİ KATKILARIYLA

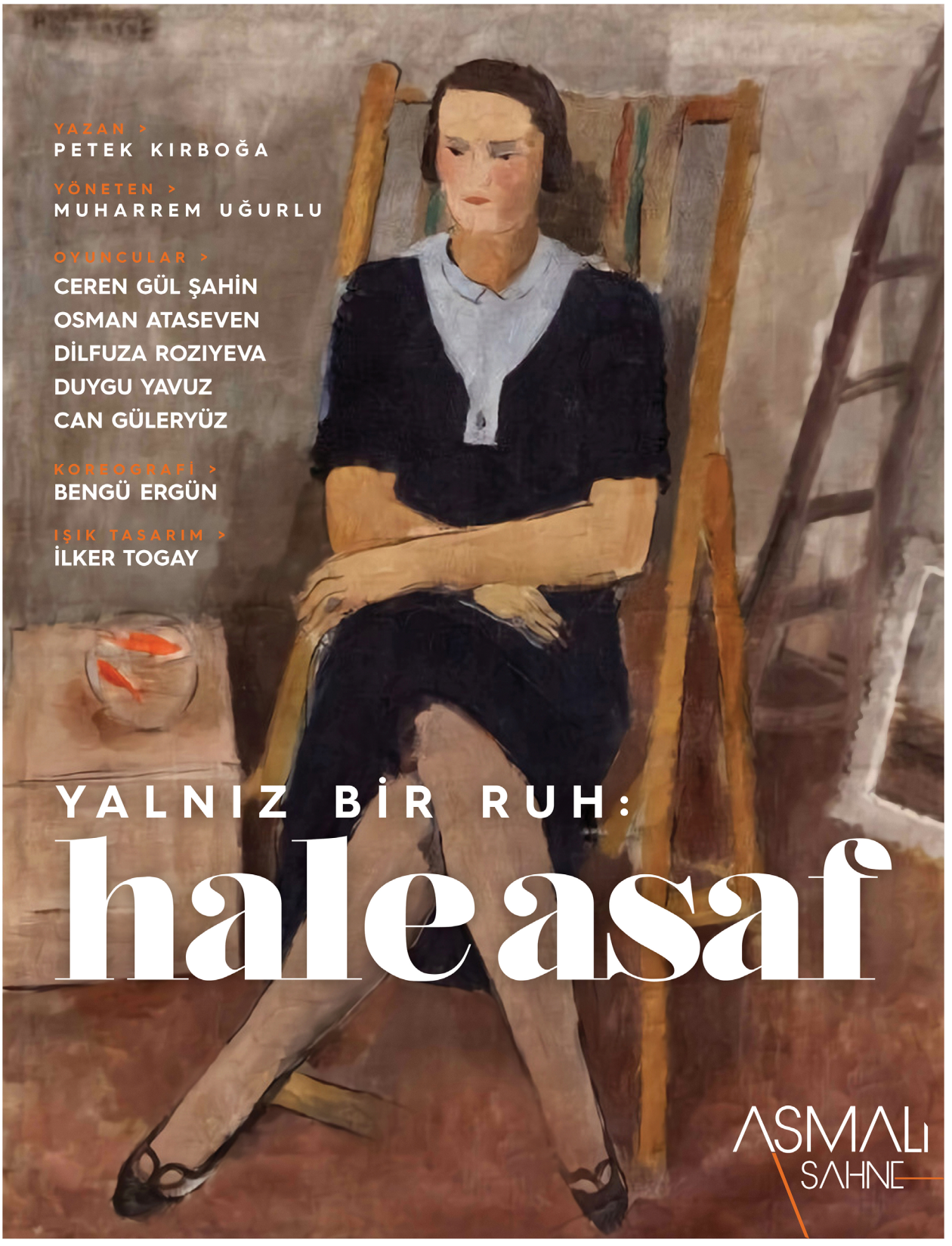
YÖNETEN: VETKİN YÜKSEL **OYNAYAN: SİBEL TOMAÇ**

yardımcı yönetmen/dramaturg: M.EMİN TAŞDEMİR yönetmen yard. : ENİS ERGÜN
metin düzelti/ekleme: SİBEL TOMAÇ/M.EMİN TAŞDEMİR
müzik: İLHAN KAVAKLIPINAR/BURCU KAVAKLIPINAR
dekor/kostüm tasarım: SİBEL TOMAÇ dekor/kostüm uygulama: BİLAL AYDOĞDU
süpervizör: MUSTAFA İRİ
yapım: Tiyatro Teğet/GÜLŞAH TOMAÇ

13 Şubat 2023	20.30	Asmalı Sahne-Beyoğlu
27 Şubat 2023	20.30	Cevahir AVM Besa sahnesi-Şişli
6 Mart 2023	20.30	Cevahir AVM Besa sahnesi-Şişli
21 Mart 2023	20.30	Cevahir AVM Besa sahnesi-Şişli
22 Mart 2023	20.30	CKM Küçük salon- Kadıköy
4 Nisan 2023	20.30	Cevahir AVM Besa sahnesi-Şişli
24 Nisan 2023	20.30	Cevahir AVM Besa sahnesi-Şişli

ALPAY EKLER hocamızın anısına saygıyla...

tiyatroteget@gmail.com
https://www.instagram.com/tiyatroteget/

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

> KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ MADDİ KATKILARI İLE HAZIRLANMIŞTIR.

ASMALI MESCİT, YEMENİCİ ABDÜLLATİF SOKAK, HOŞ APARTMANI NO:9, 34430 BEYOĞLU / İSTANBUL > T: 0212 243 3720

16 Şubat 20:30
19 Şubat 15:00-17:00
25 Şubat 20:30

04 Mart 16:30 20:30
08 Mart 20:30
11 Mart 17:00
15 Mart 20:30
24 Mart 20:30
27 Mart 20:30

8 Nisan 20:30
14 Nisan 20:30
18 Nisan 20:30
26 Nisan 20:30